

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۰): تبصره «۳» (نفت و روابط مالی آن با دولت)

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۱۹۷

کد موضوعی: ۳۱۰

دوره دوازدهم - سال اول

شماره ثبت: ۲۳۵

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۰): تبصره «۳» (نفت و روابط مالی آن با دولت)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه نفت و گاز)

نوع گزارش: طرح / لایحه راهبردی نظارتی

تهیه و تدوین کنندگان: علی صابری، مرتضی نیکخواه‌نسب

همکاران: محمدمهدی جعفری، فرید کاظمی، محمد برزگر خسروی، مهدی دارابی، محمدامین صلواتیان، بهادر غلامی، حمیدرضا فوری

اظهار نظر کنندگان: محمدحسین معماریان، پژمان اعلایی بروجنی، مصطفی جهان‌بخش

مدیر مطالعه: مرتضی نیکخواه‌نسب

ناظران علمی: حبیب‌اله ظفریان، سید عباس پرهیزکاری

صفحه‌آرا: نفیسه حاجی‌صفری

ویراستار ادبی: سیده مرضیه موسوی راد

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۴

۲. نفت و گاز

۳. انرژی

۴. برنامه هفتم پیشرفت

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۸/۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۸/۱۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۱	خلاصه مدیریتی.....
۳	۱. مقدمه.....
۶	۲. نگاه کلی به لایحه بودجه ۱۴۰۴ از منظر حوزه نفت و گاز.....
۱۰	۳. لزوم توجه به احکام برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه.....
۱۴	۴. اظهار نظر کارشناسی در خصوص احکام لایحه.....
۳۷	۵. احکام الحاقی پیشنهادی.....
۳۸	منابع و مأخذ.....

فهرست شکل‌ها

۴	شکل ۱. نمودار ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی کشور به قیمت‌های ثابت (سال پایه ۱۴۰۰) طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۴۰۲.....
۵	شکل ۲. تصویری از ناترازی برخی حامل‌های انرژی در کشور.....
۸	شکل ۳. تسهیم نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....

فهرست جداول

۶	جدول ۱. تفکیک درآمدهای نفتی در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....
۷	جدول ۲. مفروضات منابع دولت در حوزه انرژی.....
۹	جدول ۳. سناریوهای درآمد نفتی کشور (لحاظ سهم ۳۷.۵ درصدی دولت از درآمدها).....
۱۴	جدول ۴. اظهار نظر کارشناسی در خصوص بندهای تبصره «۳» لایحه بودجه ۱۴۰۴.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۰): تبصره «۳» (نفت و روابط مالی آن با دولت)

چکیده

اگرچه در سنوات گذشته احکام مربوط به درآمدهای نفتی و احکام تنظیمی حوزه نفت و گاز در یک تبصره و احکام مربوط به موضوع هدفمندی یارانه‌ها ذیل تبصره‌ای جداگانه در لوایح بودجه می‌آمد، اما در لایحه بودجه ۱۴۰۴، تمام احکام تنظیمی حوزه نفت و گاز ذیل تبصره «۳» گنجانده شده است. با توجه به میزان تولید فعلی نفت خام، برآورد هدف تولید ۳۷۵۰ هزار بشکه نفت خام محل تردید بوده و متعاقب آن تحقق صادرات نفت خام و میعانات گازی در نظر گرفته شده مجموعاً به میزان ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز که سهم دولت ۱۲۵۰ هزار بشکه در روز است نیز دور از انتظار خواهد بود. علاوه بر وضعیت تولید نفت کشور، با بررسی پیش‌بینی‌ها از بازار نفت برای سال آتی، احتمال کاهش میزان صادرات نفت ایران نیز وجود دارد. پیش‌بینی می‌شود سناریوهای کمینه، بیشینه و قیمت محتمل نفت صادراتی ایران برای سال بعد به ترتیب برابر ۵۳، ۷۵ و ۶۳ دلار در هر بشکه بوده و میزان صادرات کمتر از حجم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه باشد. در سناریو محتمل درآمدهای دولت از صادرات نفت خام و میعانات گازی (با قیمت هر بشکه نفت معادل ۶۳ دلار مطابق لایحه بودجه و میزان صادرات ۱.۱ میلیون بشکه در روز) معادل ۴۵۹ همت تخمین زده می‌شود و در سناریوهای کمینه و بیشینه این رقم به ترتیب برابر ۳۷۰ و ۶۹۶ همت خواهد بود. همچنین بررسی احکام حوزه نفت و گاز لایحه نشان از عدم توجه کافی لایحه به قانون برنامه هفتم و احکام لازم جهت رفع ناترازی رو به گسترش انرژی که کشور با آن روبه‌رو است، دارد.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در وضعیتی توسط دولت تدوین می‌شود که کشور با ناترازی‌های رو به گسترش در تمامی حامل‌های انرژی از جمله گاز طبیعی، برق و بنزین روبه‌رو است. در سال ۱۴۰۱ میزان ناترازی گاز طبیعی در اوج مصرف به ۳۱۵ میلیون مترمکعب در روز رسید و اگرچه به واسطه افزایش دما در سال ۱۴۰۲ این عدد به حدود ۲۸۰ میلیون مترمکعب در روز کاهش یافت، اما همچنان چالش ناترازی گاز طبیعی در کل سال به‌ویژه ماه‌های سرد وجود دارد. از سوی دیگر مصرف سوخت مایع در نیروگاه‌های حرارتی افزایش یافته و در حال حاضر ذخایر گازوئیل و نفت کوره نیروگاه‌ها در ۶ ماهه اول ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش پیدا کرده و افزایش ناترازی گاز و عدم امکان تأمین سوخت مایع جایگزین، چالش‌هایی را برای تأمین برق در زمستان به وجود آورده است. در حوزه تأمین بنزین نیز کسری وجود دارد و بی‌توجهی به سیاست‌های مدیریت مصرف، منجر به اجبار به واردات و

خرید محصولات مرتبط از واحدهای داخلی شده است. از این رو انتظار می‌رود تدوین لایحه بودجه و احکام آن متناسب با وضعیت ناترازی انرژی و چالش‌های آن بوده و راهکارهایی برای مدیریت و کاهش ناترازی در آن مدنظر قرار گرفته باشد. همچنین با توجه به اینکه برنامه هفتم پیشرفت در سال جاری به تصویب رسیده است، انتظار می‌رود بودجه به‌عنوان برشی یک‌ساله از قانون برنامه هفتم در راستای تکالیف و تحقق اهداف کمی برنامه هفتم تدوین شود.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

تبصره «۳» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با ۱۲ بند به‌صورت اختصاصی به نفت و روابط مالی آن با دولت می‌پردازد. همچنین در بخش هفتم لایحه، جدول مفروضات منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۴ لحاظ شده که بخش عمده‌ای از آن مرتبط با حوزه نفت و گاز است. نکته قابل توجه درباره لایحه بودجه ۱۴۰۴، یکپارچه‌سازی تمامی منابع تحت عنوان بودجه عمومی بوده و به این ترتیب منابع خارج از سقف بودجه مانند منابع حساب هدفمندی یارانه‌ها نیز برای اولین بار طی سالیان اخیر به سرجمع منابع عمومی بودجه افزوده شده و دیگر تبصره و جدول منابع-مصارفی برای حساب هدفمندی یارانه‌ها که عمدتاً متشکل از منابع حاصل از فروش فراورده‌های نفتی و فروش داخلی گاز طبیعی بود در لایحه بودجه در نظر گرفته نشده است.

از مجموع حدود ۲۱۰۷ هزار میلیارد تومان درآمدهای نفتی دیده شده در لایحه بودجه که سهم ۳۵ درصدی از کل منابع عمومی بودجه دارد، حدود ۵۰۹ هزار میلیارد تومان به‌عنوان سهم دولت از درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات‌گازی و گاز طبیعی دیده شده است که با احتساب سهم استقراض شده از صندوق توسعه ملی، این سهم به ۴۴ درصد و مجموعاً به حدود ۱۰۵۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد، اما اگر لایحه بودجه مانند قوانین بودجه سالیان اخیر استاندارد شود، سهم درآمدهای نفتی دولت از بودجه عمومی معادل ۱۵ درصد خواهد بود که این رقم در سال گذشته ۲۳ درصد بوده است.

با توجه به میزان تولید فعلی نفت خام، برآورد هدف تولید ۳۷۵۰ هزار بشکه نفت خام محل تردید بوده و متعاقب آن تحقق صادرات نفت خام و میعانات‌گازی در نظر گرفته شده مجموعاً به میزان ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز که سهم دولت ۱۲۵۰ هزار بشکه در روز است نیز دور از انتظار خواهد بود. علاوه بر وضعیت تولید نفت کشور، با بررسی پیش‌بینی‌ها از بازار نفت برای سال آتی، احتمال کاهش میزان صادرات نفت ایران نیز وجود دارد. پیش‌بینی می‌شود سناریوهای کمینه، بیشینه و قیمت محتمل نفت صادراتی ایران برای سال بعد به ترتیب برابر ۵۳، ۷۵ و ۶۳ دلار در هر بشکه بوده و میزان صادرات کمتر از حجم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه باشد. در سناریو محتمل درآمدهای دولت از صادرات نفت خام، میعانات‌گازی و خالص صادرات گاز طبیعی (با قیمت هر بشکه نفت معادل ۶۳ دلار مطابق لایحه بودجه و میزان صادرات ۱۰۱ میلیون بشکه در روز و صادرات گاز

مطابق فرضیات لایحه بودجه) معادل ۴۵۹ هزار میلیارد تومان تخمین زده می‌شود و در سناریوهای کمینه و بیشینه این رقم به ترتیب برابر ۳۷۰ و ۶۹۶ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

به‌رغم اینکه افزایش یکپارچگی و جامعیت سند بودجه با تجمیع اعتبارات هدفمندی از نقاط قوت لایحه بودجه محسوب می‌شود و در آن به بخش قابل‌توجهی از تکالیف برنامه هفتم که بر ارقام کلان بودجه تأثیرگذار است توجه شده، اما تکالیف برنامه هفتم جهت رفع ناترازی رو به گسترش انرژی به‌طور کامل پوشش داده نشده است. از جمله این موارد عدم تخصیص منابع / مصارف و ردیف درآمدهای / هزینه‌های برای حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی به‌عنوان یکی از بازوهای اصلی بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی جهت پیشبرد طرح‌های بهینه‌سازی در کشور است. همچنین جهت رفع ناترازی انرژی از سمت افزایش تولید، در برنامه هفتم پیشرفت حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز به‌منظور تأمین مالی این طرح‌ها ایجاد شده است، اما در لایحه ارائه شده نه تنها به منابع / مصارف و ردیف درآمدهای / هزینه‌های برای این حساب پرداخته نشده، بلکه از متن لایحه چنین برداشتی نیز قابل انجام است که منابع این حساب صرفاً از محل افزایش تولید بیش از ۳۷۵۰ هزار بشکه در روز نفت خام و صادرات بیش از ۱۶ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی خواهد بود. همچنین عدم لحاظ ردیف اعتبارات در نظر گرفته شده برای دو طرح بزرگ ذخیره‌سازی گاز طبیعی و میتیرینگ، مطرح شده در برنامه هفتم نیز از نقاط ضعف لایحه از منظر بخش انرژی است. موارد رعایت نشده برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه عبارتند از:

- عدم تخصیص منابع / مصارف و ردیف درآمدهای / هزینه‌های برای حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی،
- عدم تخصیص منابع / مصارف و ردیف درآمدهای / هزینه‌های برای حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز،
- عدم توجه به مردمی‌سازی بهینه‌سازی مصرف انرژی با صدور گواهی صرفه‌جویی،
- عدم تعیین منابع لازم برای پروژه‌های مشخص شده در برنامه هفتم از جمله ذخیره‌سازی و سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی،
- تعیین سهم علی‌الحساب ۱۴.۵ درصد برای شرکت ملی نفت و گاز و عدم اشاره به ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم مبنی بر نحوه سهم بری این شرکت‌ها از فروش نفت و گاز

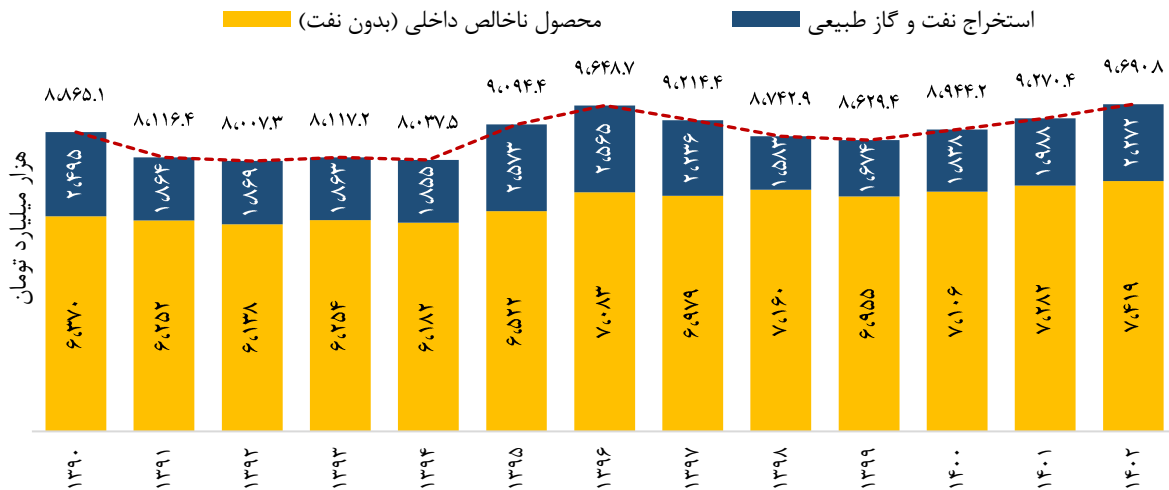
پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

در گزارش ارائه شده مبتنی بر دو اصل اساسی یعنی هم‌راستایی بودجه با احکام برنامه هفتم پیشرفت و نیز احکام اثرگذار برای رفع ناترازی انرژی، احکام حوزه نفت و گاز لایحه بودجه ۱۴۰۴ بررسی شده و پیشنهادات اصلاحی / الحاقی آورده شده است.

۱. مقدمه

براساس گزارش مرکز آمار ایران [۱]، نرخ رشد محصول ناخالص داخلی کشور در سال ۱۴۰۲ براساس سال پایه ۱۴۰۰، حدود ۴/۹ درصد بوده است. در میان بخش‌های مختلف اقتصادی کشور، نرخ رشد بخش استخراج نفت و گاز طبیعی،

معادل ۱۴/۳ درصد بوده است. شکل (۱) تغییرات محصول ناخالص داخلی و ارزش افزوده مجموع فعالیت‌های اقتصادی کشور را به قیمت‌های ثابت^۱ نمایش می‌دهد [۱].

شکل ۱. نمودار ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی کشور به قیمت‌های ثابت (سال پایه ۱۴۰۰) طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۴۰۲ [۱]

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در وضعیتی توسط دولت ارائه شده است که کشور با ناترازی‌های رو به گسترش در تمامی حامل‌های انرژی از جمله گاز طبیعی، برق و بنزین روبه‌رو است. ناترازی و کسری انرژی در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین چالش‌های کشور تلقی می‌شود و در صورتی که اقدامات ویژه‌ای در راستای حل آن صورت نگیرد، آسیب‌های غیرقابل جبران اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و امنیتی برای کشور رقم خواهد زد. در سال ۱۴۰۱ میزان ناترازی گاز طبیعی در اوج مصرف به ۳۱۵ میلیون مترمکعب در روز رسید و اگرچه به‌واسطه افزایش دما در سال ۱۴۰۲ این عدد به حدود ۲۸۰ میلیون مترمکعب در روز کاهش یافت، اما همچنان چالش ناترازی گاز طبیعی در کل سال به‌ویژه ماه‌های سرد وجود دارد و با ادامه روند موجود افزایش نیز خواهد داشت [۲]. اعمال محدودیت در تأمین گاز مورد نیاز صنایع انرژی‌بر و استفاده از سوخت جایگزین در نیروگاه‌ها، نه‌تنها کشور را با زیان اقتصادی غیرقابل جبرانی روبه‌رو کرده، بلکه با تشدید آلاینده‌های هوا، مخاطرات بسیاری را به‌همراه داشته است.

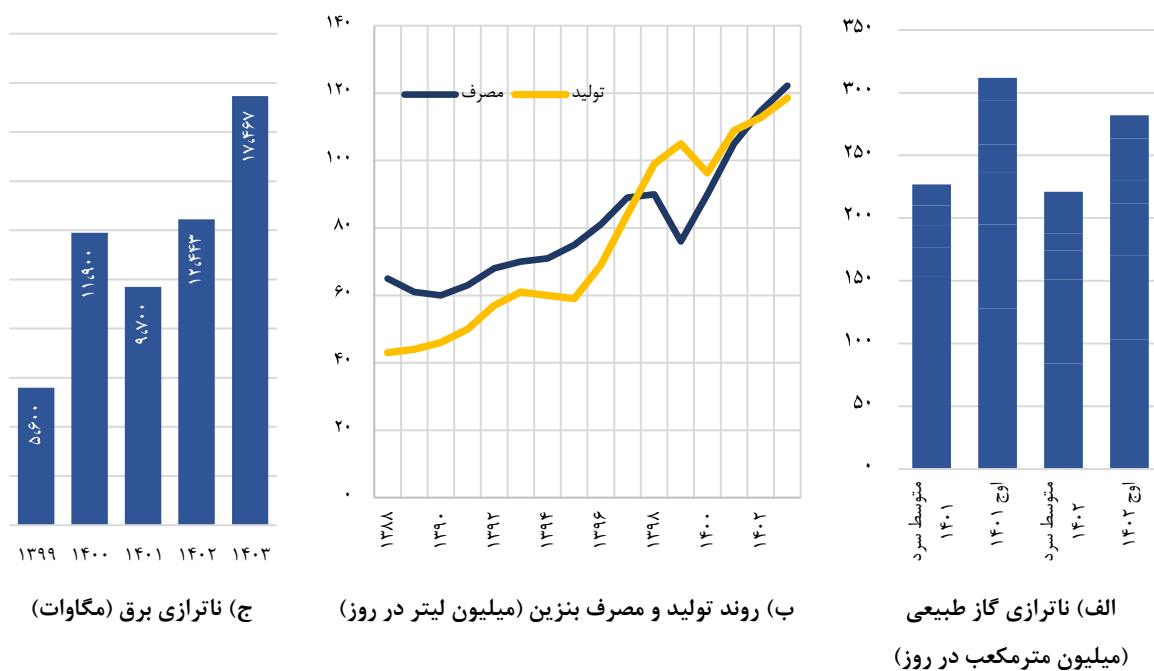
افزایش میزان ناترازی گاز طبیعی باعث کسری سوخت مایع گازوئیل در کشور نیز خواهد شد که خود این مسئله چالش‌های جدیدی را در سایر بخش‌های کشور به‌وجود خواهد آورد. شایان‌ذکر است در سال‌های اخیر میزان مصرف سوخت مایع در نیروگاه‌های حرارتی افزایش یافته است. از سوی دیگر در حال حاضر ذخایر گازوئیل و نفت‌کوره نیروگاه‌ها در ۶ ماهه اول ۱۴۰۳، نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش پیدا کرده و افزایش ناترازی گاز و عدم امکان تأمین سوخت مایع جایگزین، چالش‌هایی را برای تأمین برق در زمستان به‌وجود آورده است. در حوزه تأمین بنزین نیز کسری وجود دارد و متوسط مصرف بنزین در ۶ ماهه اول ۱۴۰۳، به ۱۲۴.۵ میلیون لیتر در روز رسیده که این حجم از مصرف علاوه‌بر تولید بنزین پایه به میزان ۱۰۴.۲ میلیون لیتر در روز، به‌دلیل بی‌توجهی به سیاست‌های مدیریت مصرف، منجر

۱. سال پایه ۱۴۰۰ در نظر گرفته شده است.

به اجبار به واردات و خرید محصولات مرتبط از واحدهای داخلی شده است. به همین منظور در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، جهت تأمین فراورده‌های نفتی مورد نیاز کشور، ۶۵ هزار میلیارد تومان بابت خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فراورده‌های نفتی و ۸۰ هزار میلیارد تومان خرید و معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی وارداتی با فراورده‌های نفتی صادراتی در نظر گرفته شده است [۳].

در حوزه برق نیز میزان کسری در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۲/۴ هزار مگاوات بوده و امسال به حدود ۱۷.۵ هزار مگاوات افزایش یافته است. اگرچه این کسری باعث تحمیل خاموشی‌های بسیاری به بخش‌های مختلف به‌خصوص صنایع شده و هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی قابل توجهی را به دنبال داشته است [۴]، اما با افزایش میزان کسری در سال‌های آتی، علاوه بر صنایع، خاموشی‌های برنامه‌ریزی شده و نشده به بخش خانگی نیز منتقل خواهد شد. کما اینکه در سال ۱۴۰۳ کاهش ساعت کاری ادارات دولتی و همچنین تعطیلی برخی روزهای گرم در کنار اعمال محدودیت تأمین برق صنایع دنبال شده است. تصویری از این ناترازی‌ها در شکل (۲) آمده است.

شکل ۲. نمودار تصویری از ناترازی برخی حامل‌های انرژی در کشور [۲ و ۴]

ادامه روند کنونی در تمامی موارد، نه تنها مشکلات ذکر شده را گسترش خواهد داد، بلکه علاوه بر اثرگذاری آن بر سایر بخش‌های رفاهی و اقتصادی، هزینه پیاده‌سازی هرگونه راهکاری در آینده را نیز بسیار افزایش می‌دهد. از این رو انتظار می‌رود تدوین لایحه بودجه و احکام آن متناسب با وضعیت ناترازی انرژی و چالش‌های آن بوده و راهکارهایی برای مدیریت و کاهش ناترازی در آن مدنظر قرار گیرد. همچنین با توجه به اینکه قانون برنامه هفتم پیشرفت در سال جاری به تصویب رسیده است، انتظار می‌رود لایحه بودجه به‌عنوان برشی یک‌ساله از قانون برنامه هفتم در راستای تکالیف و تحقق اهداف کمی برنامه هفتم تدوین شود. از این رو در این گزارش ابتدا نگاه کلی به لایحه بودجه شده و سپس براساس تکالیف و اهداف قانون برنامه هفتم پیشرفت، لایحه واکاوی می‌شود. سپس در قالب جدول بندهای

مرتبط با حوزه نفت و گاز بررسی شده و در خصوص اصلاح یا حذف بندهای لایحه اظهار نظر کارشناسی صورت می‌گیرد. در نهایت با توجه به مجموعه بررسی‌های انجام‌شده، بندهای الحاقی پیشنهادی به لایحه ارائه می‌شود.

۲. نگاه کلی به لایحه بودجه ۱۴۰۴ از منظر حوزه نفت و گاز

تبصره «۳» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با ۱۲ بند به صورت اختصاصی به نفت و روابط مالی آن با دولت می‌پردازد. همچنین در بخش هفتم لایحه، جدول مفروضات منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۴ لحاظ شده که بخش عمده‌ای از آن مرتبط با حوزه نفت و گاز است. نکته قابل توجه درباره لایحه بودجه ۱۴۰۴، یکپارچه‌سازی تمامی منابع تحت عنوان بودجه عمومی بوده و به این ترتیب منابع خارج از سقف بودجه مانند منابع حساب هدفمندی یارانه‌ها نیز برای اولین بار طی سالیان اخیر به سرجمع منابع عمومی بودجه افزوده شده است و دیگر تبصره و جدول منابع-مصارفی برای حساب هدفمندی یارانه‌ها - که عمدتاً متشکل از منابع حاصل از فروش فراورده‌های نفتی و فروش داخلی گاز طبیعی بود- در لایحه بودجه در نظر گرفته نشده است.

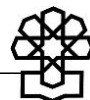
از مجموع حدود ۲۱۰۷ همت درآمدهای نفتی دیده شده در لایحه بودجه که سهم ۳۵ درصدی از کل منابع عمومی بودجه دارد، حدود ۵۰۹ همت به عنوان سهم دولت از درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی دیده شده است که با احتساب سهم استقراض شده از صندوق توسعه ملی، این سهم به ۴۴ درصد و مجموعاً به حدود ۱۰۵۰ همت می‌رسد، اما اگر لایحه بودجه مانند قوانین بودجه سالیان اخیر استاندارد شود، سهم درآمدهای نفتی دولت از بودجه عمومی معادل ۱۵ درصد خواهد بود که این رقم در سال گذشته ۲۳ درصد بوده است. این ارقام و نیز مبالغ در نظر گرفته شده برای نیروهای مسلح و طرح‌های خاص از صادرات نفت در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱. تفکیک درآمدهای نفتی در لایحه بودجه ۱۴۰۴ [۵]

(ارقام به هزار میلیارد تومان)

عنوان	مصوب ۱۴۰۳ در سقف	مصوب ۱۴۰۳ خارج از سقف بودجه	مصوبات خارج از بودجه ۱۴۰۳	۱۴۰۳ تعدیل شده	لایحه ۱۴۰۴	رشد لایحه ۱۴۰۴ نسبت به ۱۴۰۳ تعدیل شده (%)
نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی	۵۴۰*	۰	۰	۵۴۰	۵۰۹	-۶
نفت نیروهای مسلح	۰	۲۵۰	۲۰۰	۴۵۰	۵۶۱	۲۴
نفت سایر مصوبات طرح‌های خاص	۰	۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۲۶	-۲۱
فروش داخلی و صادرات فراورده و فروش داخلی گاز و برخی اقلام دیگر	۴۳	۷۵۹	۰	۸۰۲	۹۱۱	۱۴
جمع کل	۵۸۳	۱۰۰۹	۳۶۰	۱۹۵۵	۲۱۰۷	۸

* با توجه به اینکه در سال ۱۴۰۴ فروش داخلی میعانات ذیل این ردیف قرار نگرفته، جهت برآورد دقیق‌تر میزان رشد، فروش داخلی میعانات (۴۳ همت) از رقم مصوب سال ۱۴۰۳ کسر شده و به ردیف چهارم اضافه شده است.

همان‌طور که ذکر شد در کنار احکام مربوط به حوزه نفت و روابط مالی آن با دولت، مفروضات منابع دولت نیز در بخش هفتم لایحه ذکر شده که در آن میزان تولید نفت خام معادل ۳۷۵۰ هزار بشکه نفت خام در روز در نظر گرفته شده است. مقدار خالص صادرات گاز طبیعی نیز برابر با ۱۶ میلیارد مترمکعب فرض شده که این میزان در سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ کمتر بوده است. همچنین به لحاظ اقتصادی نیز قیمت هر بشکه نفت صادراتی ۵۷.۵ یورو و قیمت صادراتی گاز طبیعی برابر با ۰.۳ یورو در نظر گرفته شده است که با نرخ تسعیر ۵۰.۲ هزار تومان به ازای هر یورو لحاظ می‌شود. البته با توجه به محاسبات انجام‌شده، به نظر می‌رسد نرخ تسعیر در نظر گرفته شده، مبلغ دیگری و معادل ۶۰۷۷۵۹ ریال به ازای هر یورو (معادل ۵۵۲۵۰۸ ریال به ازای هر دلار) باشد. خلاصه‌ای از مفروضات مرتبط با حوزه نفت و گاز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ را می‌توان در جدول زیر مشاهده کرد:

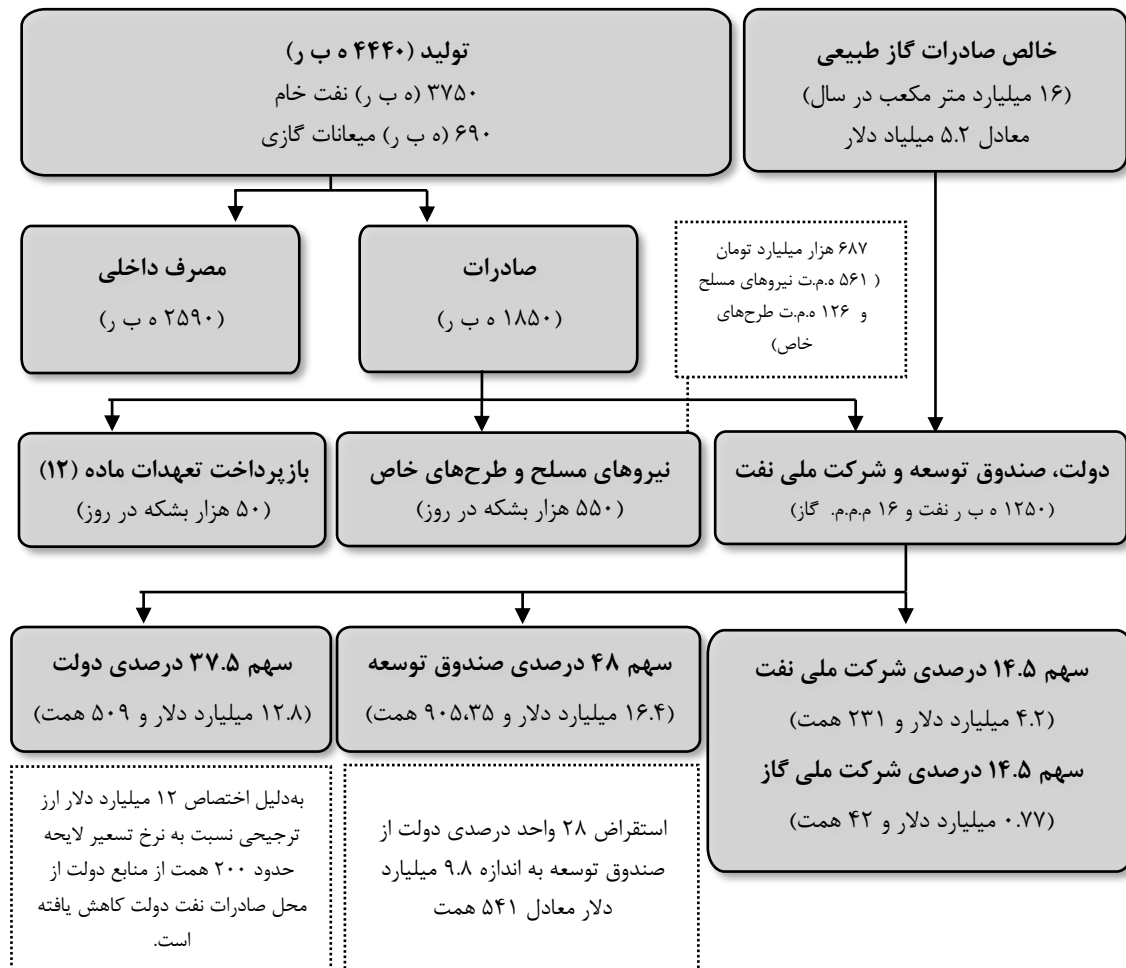
جدول ۲. مفروضات منابع دولت در حوزه انرژی

عنوان	واحد	مقدار
میزان تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۳۷۵۰
مقدار خالص صادرات گاز طبیعی	میلیارد مترمکعب در سال	۱۶
مقدار تولید میعانات گازی	هزار بشکه در روز	۶۹۰
قیمت هر بشکه نفت صادراتی	یورو	۵۷.۵
قیمت صادراتی هر مترمکعب گاز	یورو	۰.۳۰
نرخ تسعیر سایر	یورو به ریال	۶۰۷,۷۵۹
سهم دولت از عواید نفتی	درصد	۳۷.۵
سهم صندوق توسعه از عواید نفتی	درصد	۲۰
بدهی دولت از سهم صندوق توسعه ملی	درصد	۲۸
سهم شرکت ملی نفت از عواید نفتی	درصد	۱۴.۵

جهت ارائه تصویری بهتر از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، می‌توان با استفاده از مفروضات جدول ۲ و همچنین مفاد مربوط به تبصره «۳» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، تسهیم منابع نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی را به صورت شکل (۳) نمایش داد. همان‌طور که مشخص است از کل تولید ۳۷۵۰ هزار بشکه در روز نفت خام و ۶۹۰ هزار بشکه در روز میعانات گازی، ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز مربوط به صادرات و ۲۵۹۰ هزار بشکه در روز به عنوان مصرف داخلی پالایشگاه‌ها لحاظ شده است. از کل میزان صادرات صورت گرفته نیز، ۵۰ هزار بشکه به منظور بازپرداخت تعهدات ماده (۱۲)، ۵۵۰ هزار بشکه در روز سهم نیروهای مسلح و طرح‌های خاص است. با توجه به مفروضات جدول ۱ و نیز جزء «۱» بند «الف» تبصره «۳» لایحه، سهم ریالی نیروهای مسلح و طرح‌های خاص مجموعاً برابر با ۶۸۷ هزار میلیارد تومان معادل ۱۲.۴ میلیارد دلار خواهد بود.

مابقی سهم صادرات نفت خام و میعانات گازی به میزان ۱۲۵۰ بشکه در روز مربوط به دولت بوده که به آن ۱۶ میلیارد مترمکعب صادرات گاز طبیعی نیز اضافه خواهد شد که مجموعاً درآمدی برابر با ۳۳.۵ میلیارد دلار خواهد داشت. با توجه به تسهیم صورت گرفته در تبصره «۳» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، سهم علی‌الحساب شرکت ملی نفت با ۱۴.۵ درصد، برابر با ۴.۲ میلیارد دلار معادل ۲۳۱ هزار میلیارد تومان خواهد بود و سهم شرکت ملی گاز نیز برابر با ۰/۷۷ میلیارد دلار معادل با ۴۲ هزار میلیارد تومان است. صندوق توسعه ملی نیز با سهم ۴۸ درصدی از صادرات، سهمی معادل ۱۶/۴ میلیارد دلار برابر با ۹۰۵ هزار میلیارد تومان خواهد داشت. در نهایت سهم دولت برابر با ۳۷.۵ درصد

بوده که برابر ۱۲/۸ میلیارد دلار معادل ۵۰۹ هزار میلیارد تومان است. شایان ذکر است که به دلیل اختصاص ۱۲ میلیارد دلار ارز ترجیحی نسبت به نرخ تسعیر لایحه، حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان از منابع دولت از محل صادرات نفت دولت کاهش یافته است.

شکل ۳. نمودار تسهیم نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۴

۱. جهت برآورد درآمدهای در نظر گرفته شده برای صادرات نفت خام و میعانات گازی در لایحه نکات زیر قابل طرح است:
 ۱. با توجه به تولید فعلی حدود ۳۴۰۰ هزار بشکه نفت خام، برآورد هدف تولید ۳۷۵۰ هزار بشکه نفت خام محل تردید بوده و متعاقب آن تحقق صادرات نفت خام و میعانات گازی در نظر گرفته شده به میزان ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز نیز دور از انتظار است. علاوه بر وضعیت تولید نفت کشور، با بررسی پیش‌بینی‌ها از بازار نفت برای سال آتی، احتمال کاهش میزان صادرات نفت ایران نیز وجود دارد.
 ۲. با بررسی بازار جهانی نفت سال آینده، چند سناریو برای قیمت و حجم نفت صادراتی ایران متصور بوده که در جدول ۳، آمده است.

جدول ۳. سناریوهای درآمد نفتی کشور (لحاظ سهم ۳۷.۵ درصدی دولت از درآمدها)

قیمت / حجم صادرات	۱	۱/۱	۱/۲۵	۱/۵
۵۳	۳۷۰	۳۹۹	۴۴۳	۵۱۵
۶۳	۴۲۵	۴۵۹	۵۰۹	۵۹۷
۷۵	۴۹۱	۵۳۲	۵۹۳	۶۹۶

قیمت هر بشکه به دلار، حجم صادرات به میلیون بشکه در روز و ارقام داخل جدول به هزار میلیارد تومان است. پیش‌بینی می‌شود در کمینه، بیشینه و قیمت محتمل نفت صادراتی ایران برای سال بعد به ترتیب برابر ۵۳، ۷۵ و ۶۳ دلار در هر بشکه بوده و میزان صادرات کمتر از حجم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه باشد. به نظر می‌رسد در سناریو محتمل درآمدهای دولت از صادرات نفت خام و میعانات‌گازی (با قیمت هر بشکه نفت معادل ۶۳ دلار مطابق لایحه و بودجه و میزان صادرات ۱.۱ میلیون بشکه در روز) معادل ۴۵۹ همت باشد و در سناریوهای کمینه و بیشینه این رقم به ترتیب برابر ۳۷۰ و ۶۹۶ همت خواهد بود. شایان ذکر است که به نظر می‌رسد که نرخ ارز توافقی در سال آینده بیشتر از پیش‌فرض بودجه خواهد شد و احتمال دارد کسری ناشی از بیش برآوردی منابع حاصل از صادرات نفت از این طریق جبران شود.

راجع به احکام نفت و گاز ارائه شده در لایحه، به صورت کلی احکام ارائه شده در تبصره «۳» لایحه بودجه با عنوان نفت و روابط مالی آن با دولت عبارتند از:

۱. افزایش منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز مشروط به افزایش تولید نفت خام به بیش از ۳۷۵۰ ه ب ر و صادرات گاز به بیش از ۱۶ م م م معادل ۵ درصد مازاد صادراتی.

۲. افزایش انگیزه شرکت ملی نفت و گاز به افزایش تولید و صادرات:

• سهم شرکت ملی نفت معادل ۱۶ درصد در صورت افزایش تولید بیش از ۳۷۵۰ ه ب ر،

• سهم شرکت ملی گاز معادل ۱۶ درصد در صورت افزایش صادرات بیش از ۱۶ م م م س.

۳. منابع تأمین فراورده مورد نیاز کشور از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت:

• خرید، معاوضه و تهاتر فراورده‌های نفتی وارداتی تا سقف ۶۵ همت از طریق صادرات نفت، خالص گاز، میعانات و فراورده،

• خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده با خوراک تحویلی واحدهای تولید داخلی تا سقف ۶۵ همت در قالب ردیف درآمد-هزینه.

۴. افزایش نرخ سوخت هوایی به ۳۰ درصد نرخ خرید سوخت از پالایشگاه‌ها،

۵. روش محاسبه نرخ خوراک و سوخت گاز طبیعی صنایع مشابه سال ۱۴۰۳،

۶. تعیین سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت از منابع حاصل از فروش داخلی نفت و گاز و فراورده‌ها در جداول بودجه،

۷. مجوز به شرکت‌های تابعه وزارت نفت جهت واردات فراورده از محل تهاتر فراورده یا تهاتر نفت خام، گاز و

میعانات‌گازی،

۸. برداشت حق‌العمل جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و CNG از محل سرجمع فروش سوخت،

۹. امهال مطالبات بانک مرکزی و بانک‌ها از شرکت ملی نفت بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز،
 ۱۰. تکلیف به وزارت نفت برای دریافت مابه‌التفاوت خوراک نفت خام، میعانات گازی و میعانات گازی پالایشگاه‌ها و شرکت‌های پتروشیمی با فرآورده‌های نفتی خریداری شده از آنها از طریق گشایش اعتبارات اسنادی (ال. سی ریالی و ارزی)،
 ۱۱. اجازه به شرکت پالایش و پخش به منظور واريز منابع حاصل از مابه‌التفاوت قیمت فروش فرآورده با قیمت خرید آنها از شرکت‌ها پس از تأمین منابع ردیف‌های مشخص شده، برای توسعه ذخیره‌سازی و انتقال نفت،
 ۱۲. تکلیف به وزارت نفت جهت ارائه سهمیه سوخت گازوئیل ناوگان حمل‌ونقل به صورت اعتبار ریالی.
 در ادامه در دو بخش بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مدنظر قرار می‌گیرد، در گام نخست هم‌راستایی لایحه بودجه با قانون برنامه هفتم پیشرفت بررسی شده و سپس اظهار نظر کارشناسی در خصوص احکام تبصره «۳» بیان شده و در نهایت متناسب با بررسی‌های صورت گرفته مواد الحاقی پیشنهادی ذکر می‌شود.

۳. لزوم توجه به احکام برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه

با توجه به تصویب قانون پنج‌ساله برنامه هفتم پیشرفت در تیرماه سال ۱۴۰۳، انتظار می‌رود با توجه به اهداف تعیین شده در این قانون، لوایح بودجه سنواتی به‌نحوی تنظیم شوند که منابع مالی و برنامه‌های نهادهای مختلف کشور در راستای این اهداف هم‌گرا شده و دستیابی به آن را تسهیل کند. رشد روزافزون مصرف گاز به‌عنوان اصلی‌ترین حامل انرژی در کشور از یک‌سو و محدودیت‌های موجود در سمت تولید سبب بروز ناترازی‌های جدی عرضه و تقاضای گاز در سال‌های اخیر شده است که تهدیدی جدی برای تأمین پایدار انرژی کشور را به‌وجود می‌آورد. از این‌رو در قانون برنامه هفتم پیشرفت، به مسئله ناترازی انرژی و به‌طور خاص ناترازی گاز کشور و با اولویت‌بخشی به مدیریت و بهینه‌سازی انرژی توجه ویژه‌ای شد. فصل نهم برنامه هفتم که در پنج ماده به احکام مرتبط با حوزه انرژی می‌پردازد، شامل بخش مهمی از هدف‌گذاری‌های کمی و احکام مربوط به مسئله ناترازی و مدیریت و بهینه‌سازی انرژی است. همچنین در برخی مواد دیگر مانند مواد (۱۴) و (۱۵) آن، به درآمدهای نفت و گاز و مسئله افزایش ظرفیت تولید توجه شده است. با توجه به این نکته در این بخش به بررسی هم‌راستایی احکام حوزه نفت و گاز لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با برنامه هفتم پیشرفت پرداخته می‌شود.

۱. منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی

براساس جزء «۲» بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت دولت مکلف است نسبت به تأمین منابع حساب براساس مواردی که در این جز ذکر شده اقدام نماید. از جمله مهم‌ترین منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی سالیانه یک درصد (۱٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی، ده درصد (۱۰٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی تمامی محصولات فرعی گاز از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان و گوگرد و همچنین مایعات گازی شرکت‌های تابعه وزارت نفت است. انتظار می‌رود موارد ذکر شده در بودجه‌های سنواتی لحاظ شود [۶]. اگرچه در جزء «۱» بند «الف» تبصره لایحه بودجه ۱۴۰۴ به تسهیم منابع حاصل از صادرات نفت خام،

میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ بین ذی‌نفعان آن پرداخته، اما هیچ‌گونه سهمی برای حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی لحاظ نشده که برخلاف حکم قانون برنامه هفتم پیشرفت است. حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی، یکی از ابزارهای اصلی توسعه بازار بهینه‌سازی است که دستیابی به هدف کمی بهینه‌سازی انرژی در برنامه هفتم را تسهیل خواهد کرد. همچنین ضروری است سهم ۳ درصدی مناطق نفت‌خیز و محروم نیز صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی مشخص شود.

۲. مردمی‌سازی بهینه‌سازی مصرف انرژی با صدور گواهی

براساس جزء «۲» بند «پ» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف شده برای آن دسته از مشترکان (مصرف‌کنندگان) خانگی، عمومی و تجاری غیرتولیدی که مصرف انرژی خود را نسبت به مصرف سال قبل خود در مدت زمان مشابه کاهش داده‌اند، گواهی صرفه‌جویی به میزان حداقل معادل «انرژی صرفه‌جویی شده» کند. گواهی صرفه‌جویی انرژی، معادل حامل انرژی صرفه‌جویی شده بوده و مطابق با ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم، امکان فروش آن در بورس انرژی یا سایر سازوکارهای موجود وجود دارد. در حال حاضر اگرچه شرکت گاز و توانیر نسبت به طرح‌های تشویقی در ماه‌های اوج مصرف گاز و برق اقدام می‌کنند، اما باید این مسئله به‌صورت قانونی و براساس تکلیف برنامه هفتم پیشرفت در تمامی ایام سال لحاظ شود. شایان ذکر است که براساس جزء «۲» بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم [۶]، باید خرید تضمینی گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی توسط مردم با حداقل قیمت معادل پنجاه درصد (۰/۵۰) بالاترین قیمت مصوب داخلی صورت پذیرد. به‌رغم تأکید قانونی، مردمی‌سازی بهینه‌سازی مصرف انرژی از طریق صدور گواهی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مدنظر قرار نگرفته است.

۳. حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز

براساس بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف بوده پس از کسر سهم مربوط به حساب بهینه‌سازی انرژی، ماهیانه حداقل شصت درصد (۶۰٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی و مایعات گازی را صرفاً به حساب «سرمایه‌گذاری نفت و گاز کشور» واریز کند و منابع این حساب را صرفاً به تأمین مالی یا ارائه ضمانت برای طرح‌های مشخص‌شده، اختصاص دهد.

در بند «پ» تبصره «۳» لایحه، به حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز اشاره شده و منابع آن صرفاً از محل صادرات مازاد بر ۳.۷۵ میلیون بشکه در روز و افزایش صادرات گاز طبیعی به بیش از ۱۶ میلیارد مترمکعب در سال تعیین شده است، این در حالی است که همان‌طور که توضیح داده شد در بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز به‌صورت دقیق مشخص‌شده و متن لایحه در تضاد با قانون برنامه هفتم است.

۴. سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی

ایجاد سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی جهت پایش و نظارت بر جریان و فرایندهای نقاط استخراج، انتقال و ذخیره‌سازی، تولید و مصرف (داخلی و صادرات) یکی دیگر از نکاتی بوده که در قانون برنامه هفتم پیشرفت به آن تأکید

شده است. براساس جزء «۲» بند «پ» ماده (۴۴) قانون برنامه هفتم، وزارت نفت مکلف به این اقدام شده است. منابع لازم برای اجرای این جز بایستی در لوایح بودجه سنواتی از محل منابع داخلی شرکت‌های تابعه وزارت نفت و همچنین حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز پیش‌بینی شود، اما ردیف برای تأمین منابع لازم برای راه‌اندازی و بهره‌برداری از سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی در لایحه بودجه لحاظ نشده است.

۵. ذخیره‌سازی گاز طبیعی

یکی از مهم‌ترین راهکارهای پیک‌سایبی و رفع ناترازی فصلی گاز طبیعی در ماه‌های سرد سال، استفاده از ظرفیت ذخیره‌سازی گاز طبیعی است. در جزء «۱» بند «پ» ماده (۴۴) برنامه هفتم پیشرفت دستیابی به هدف حداقل یکصد و بیست میلیون مترمکعب تولید گاز طبیعی در روز از محل ذخیره‌سازی گاز طبیعی در دوره دوم‌ماهه اوج مصرف تکلیف شده است. در این جزء، وزارت نفت مکلف شده از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط در امور گاز و از محل منابع داخلی شرکت مذکور و نیز منابع حساب «سرمایه‌گذاری نفت و گاز» و با جلب مشارکت بخش خصوصی به این مهم اقدام ورزد. در لایحه بودجه ارائه شده توسط دولت به موضوع ذخیره‌سازی و تأمین منابع مالی آن متناسب با حکم برنامه هفتم پیشرفت توجهی نشده است. با توجه به اینکه در حال حاضر ظرفیت برداشت گاز از محل ذخیره‌سازی در اوج مصرف حدود ۲۱ میلیون مترمکعب در روز است، دستیابی به هدف تعیین شده در پایان برنامه نیازمند تکالیف سالیانه و تأمین منابع مالی در قوانین بودجه سنواتی است. از این رو پیشنهاد می‌شود به‌عنوان یکی از موارد هزینه‌کرد حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز مدنظر قرار گیرد.

۶. سهم بری شرکت ملی نفت و گاز ایران متناسب با ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت

هدف اصلی ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم اصلاح رابطه مالی دولت با شرکت ملی نفت ایران بوده است. بر همین مبنا در این ماده قانونی، وزارت نفت مکلف شده تا در مورد میادین در حال بهره‌برداری یا دارای قرارداد توسعه فعلی، نسبت به عقد قراردادهای مجزا با شرکت ملی نفت ایران به تفکیک میدان / مخزن نفت و گاز اقدام کند. به‌عبارتی سهم‌بری شرکت ملی نفت و گاز ایران از میزان صادرات نفت خام و میعانات‌گازی براساس قراردادهای جدید بوده و تا زمان عقد قراردادها، میزان ۱۴/۵ درصد به‌صورت علی‌الحساب در بودجه سنواتی ذکر خواهد شد. بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد اگرچه به سهم ۱۴/۵ درصدی دو شرکت ملی نفت و گاز به‌ترتیب از صادرات نفت و گاز به‌صورت علی‌الحساب اشاره شده، اما به‌سازوکار لحاظ شده در ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم مبنی بر نحوه سهم‌بری این شرکت‌ها از فروش نفت و گاز اشاره‌ای نشده است.

۷. کاهش یارانه نفت و گاز در معادن عمده کشور و صنایع بالادستی نفت و گاز کشور

براساس بند «پ» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف شده است از طریق وزارت نفت نسبت به کاهش یارانه گازوئیل در معادن عمده کشور و صنایع بالادستی نفت و گاز کشور اقدام کند. براساس این بند، وزارت نفت موظف

است یارانه تخصیص یافته در هر دو مرحله تولید و فروش را نسبت به سال پایه ۱۴۰۲ در سال آغاز اجرای برنامه ده درصد (۱۰٪) و تا انتهای برنامه حداقل به پنجاه درصد (۵۰٪) کاهش یابد. با توجه به اثرگذاری اصلاح یارانه حامل انرژی، بر روی ارقام بودجه و همچنین لزوم تعیین میزان اصلاح یارانه موضوع بند «پ» ماده (۱۴) قانون برنامه، نیاز است که در لایحه بودجه سنواتی به این مهم توجه شده و میزان اصلاح یارانه و درآمد دولت ناشی از آن در بودجه سنواتی ذکر شود، این درحالی است که بررسی لایحه بودجه نشان می‌دهد تکلیف اصلاح یارانه نفت و گاز در معادن عمده کشور و صنایع بالادستی نفت و گاز کشور مورد توجه قرار نگرفته است.

۸. سهمیه اعتباری نفت و گاز برمبنای برنامه و مسافت پیمایش

براساس جزء «۲» بند «ب» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، شرکت تابعه وزارت نفت مکلفند سهمیه اعتباری نفت و گاز صرفاً در جایگاه‌های مستقر در مسیرهای مربوط به برنامه الکترونیکی برخط و برمبنای مسافت و عملکرد مورد تأیید وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور تخصیص دهند و برای خودروی مربوط قابل استفاده باشد. همچنین با توجه به این حکم مصارف نفت و گاز در سایر جایگاه‌ها یا بیشتر از سهمیه، مشمول اصلاح نرخ به صورت افزایشی-پلکانی با رعایت قوانین می‌شود. در بند «ر» تبصره «۳» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ارائه سهمیه سوخت نفت و گاز ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری را به صورت اعتبار ریالی تکلیف کرده که مناسب ارزیابی شده و باید با حکم ارائه شده در برنامه هفتم تلفیق و اجرا شود.

در ادامه علاوه بر بررسی احکام تبصره «۳» لایحه بودجه ۱۴۰۴ به صورت مفصل، پیشنهادهای الحاقی در این راستا مدنظر قرار می‌گیرد.

۴. اظهار نظر کارشناسی در خصوص احکام لایحه

جدول ۴. اظهار نظر کارشناسی در خصوص بندهای تبصره «۳» لایحه بودجه ۱۴۰۴

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
جزء «۱» بند «الف» تبصره «۳»	۱. منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ به شرح زیر بین ذی‌نفعان تسهیم می‌شود: ۱-۱. مبلغ ۵,۰۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف..... به‌عنوان سهم دولت ۲-۱. مبلغ ۵,۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف..... به‌عنوان سهم نیروهای مسلح ۳-۱. مبلغ ۱,۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف..... به‌عنوان سهم سایر مصوبات طرح‌های خاص	مطابق قانون برنامه هفتم پیشرفت، منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی علاوه بر تسهیم میان دولت، شرکت ملی نفت / گاز، صندوق توسعه ملی و سهم مناطق محروم، باید یک واحد درصد از منابع به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی موضوع جزء «۲» بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم به‌منظور اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی و صرف این منابع بابت خرید گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی اختصاص یابد. اما این مورد در حکم مربوط لحاظ نشده و ذیل منابع سهم دولت آمده که ضروری است. منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و سهم مناطق محروم تحت ردیف‌های مجزایی آورده شوند. نکته قابل توجه آن است که در تسعیر سهم ارزی دولت از این منابع از نرخ ترجیحی ارز به‌منظور واردات کالاهای اساسی استفاده شده است که موجب کاهش منابع ریالی به میزان حدود ۲۰۰ همت شده است. عدم تصریح بر سهم مناطق نفت‌خیز بند «ت» ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، ^۱ از حیث	۱- پس از کسر سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت مطابق جزء «۲-۲» این بند، منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ به شرح زیر بین ذی‌نفعان تسهیم می‌شود: ۱-۱. مبلغ ۴,۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف به‌عنوان سهم دولت، ۲-۱. مبلغ ۴۰۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف به‌عنوان سهم سه درصد مناطق نفتی و محروم (از محل سهم دولت)، ۳-۱. مبلغ ۱۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف به‌عنوان سهم یک درصد حساب بهینه‌سازی انرژی از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی موضوع ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت (از محل سهم دولت)، ۴-۱. مبلغ ۵,۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف به‌عنوان سهم نیروهای مسلح، ۵-۱. مبلغ ۱,۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف به‌عنوان سهم سایر مصوبات طرح‌های خاص، ۶-۱. مبلغ ۳,۸۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف به‌عنوان سهم صندوق توسعه ملی (پس از کسر ۲۸٪ استقراض دولت، معادل ۲۰٪).

۱. ت - دولت مکلف است سه درصد (۳٪) از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی را به ترتیب بکسوم به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز که سهم هر استان براساس سهم آن استان در ارزش صادرات نفت خام و خالص صادرات گاز طبیعی تعیین می‌گردد و دو سوم به شهرستان‌های مناطق کمتر توسعه‌یافته که براساس شاخص‌های توسعه‌نیافتگی به تفکیک شهرستان توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تعیین می‌شود، جهت اجرای برنامه عمرانی بودجه‌های سنواتی اختصاص دهد. این اعتبار صرفاً به مناطق نفت‌خیز و مناطق توسعه‌نیافته اختصاص می‌یابد و موجب کاهش سهم اعتبارات استانی این مناطق نمی‌شود.

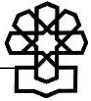

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>اصلاح قوانین دائمی و ممنوعیت این امر طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، محل ایراد است.</p> <p>بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، ضمن دائمی نمودن اساسنامه صندوق توسعه ملی، حکم به «واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن» به صندوق توسعه ملی کرده بود. در زمان ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه ششم، فرض بر این بوده است که برنامه ششم برای مدت ۵ سال معتبر خواهد بود. بنابراین در انتهای برنامه پنج‌ساله، سهم صندوق به ۴۰ درصد خواهد رسید و در سال‌های آتی، سهم صندوق براساس اساسنامه دائمی آن (موضوع ماده (۸۴) قانون برنامه پنجم توسعه مستظهر به بند «۲۲» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه^۱ و ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس^۲ تعیین خواهد شد.</p>		

۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه‌ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین‌دستی وابسته بدان با رعایت:
- ۱- ۲۲. واریز سالانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فراورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی.
- ۲- ۲۲. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.
- ۲- ۲۲. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.
۲. ماده (۱۶) - ح ... - منابع صندوق:
۱. حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) از منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی، گاز و فراورده‌های نفتی) در سال‌های برنامه و تعیین مبلغ آن در قوانین بودجه سنواتی.
 ۲. حداقل بیست درصد (۲۰٪) ارزش صادرات تهاتری اقلام فوق‌الذکر.
 ۳. افزایش سهم واریزی از منابع بندهای «۱» و «۲» هر سال به میزان سه واحد درصد.
 ۴. پنجاه درصد (۵۰٪) مانده نقدی حساب ذخیره ارزی در پایان سال ۱۳۸۹ و سال‌های بعد.
 ۵. منابع قابل تحصیل از بازارهای پولی بین‌المللی با مجوز هیئت امانا با رعایت قوانین مربوط.
 ۶. سود خالص صندوق طی سال مالی.
 ۷. درآمد حاصل از سود موجودی حساب صندوق در بانک مرکزی، معادل میانگین نرخ سود سپرده‌های بانک مرکزی در بازارهای خارجی با محاسبه و پرداخت هر سه‌ماه یک‌بار.
 ۸. بیست درصد (۲۰٪) منابع موضوع جزء «د» بند «۴» قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.
- تبصره «۱»- بازپرداخت اصل و سود تسهیلات پرداختی از محل صندوق توسعه ملی به حساب صندوق واریز و مجدداً در جهت اهداف صندوق به‌کار گرفته می‌شود.
- تبصره «۲»- حساب‌های صندوق فقط نزد بانک مرکزی نگهداری خواهد شد.

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>با توجه به توضیحات داده شده، عبارت «منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی» از حیث تقیید بر «نفت خام» (و نه مطلق نفت)^۱ محل اشکال است و با اساسنامه دائمی صندوق، مغایرت دارد که این مغایر با اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی به نظر می‌رسد. همین اشکال در سایر بندهای لایحه نظیر جزء «۲-۲» نیز وارد است.</p> <p>شایان ذکر است پیش‌بینی می‌شود که نرخ ارز توافقی برای سال آینده بیشتر از پیش‌فرض بودجه خواهد شد که ممکن است کسری ناشی از بیش برآوردی منابع حاصل از صادرات نفت از این طریق جبران گردد.</p> <p>مهم‌ترین بُعد سیاسی مورد توجه در بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، در تبصره «۳» بیان شده که براساس آن سهم نیروهای مسلح از محل منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ برابر با ۵۶۱ هزار میلیارد تومان عنوان شده است. توضیحات آن در بند «۴-۲» نشان می‌دهد که این امر جهت تقویت بنیه دفاعی اختصاص یافته است. در خصوص این بند نکاتی به شرح ذیل ارائه می‌شود:</p> <p>- اعتبارات اختصاص یافته هرچند در ظاهر بیشتر از سهم تعیین شده در بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت جهت تقویت بنیه دفاعی است، با وجود این، این افزایش به دلایل ذیل قابل توجیه است:</p>		

۱. بند «۱» ماده (۱) قانون نفت اصلاحی ۱۳۹۰/۲/۲۲: «۱. نفت: هیدروکربورهایی که به‌صورت نفت خام، میعانات گازی، گاز طبیعی، قیر طبیعی، پلمه سنگ‌های نفتی و ماسه‌های آغشته به نفت به حالت طبیعی یافت شده و یا طی عملیات بالادستی به‌دست می‌آید». پس اولاً، «نفت» مفهومی فراتر از «نفت خام» است و «میعانات گازی» از مصادیق نفت است.

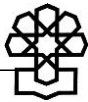
آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		<p>✓ افزایش سطح تهدیدهای نظامی - امنیتی علیه جمهوری اسلامی ایران (ناشی از تحولات منطقه غرب آسیا، جنگ غزه، تقابل مستقیم ایران با رژیم صهیونیستی، افزایش تهدیدهای تروریستی و غیره) و لزوم تقویت بیش از پیش توان بازدارندگی کشور در مقابل این تهدیدها.</p> <p>✓ اضافه شدن برخی از اعتبارات مربوط به مصوبات شورای عالی امنیت ملی به لایحه بودجه سال ۱۴۰۴</p> <p>✓ در بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت بیان شده که «دولت مکلف است، حداقل پنج درصد (۵٪) از منابع بودجه عمومی و درآمدهای اختصاصی را به عنوان سهم تقویت بنیه دفاعی در ردیف‌های تقویت بنیه دفاعی در بودجه سالانه کشور اختصاص دهد». این بدان معناست که قانون، حداقل میزان را مدنظر قرار داده است و مبتنی بر مقتضیات زمانی و برخی تحولات دفاعی - امنیتی، افزایش در منابع اختصاص یافته برای تقویت بنیه دفاعی پیش‌بینی شده است. بنابراین این افزایش را لزوماً نباید حتماً بر مبنای اختصاص ۵ درصد از منابع بودجه عمومی تحلیل کرد.</p> <p>✓ این ارقام در سقف منابع و مصارف بودجه آمده و همین امر بر شفافیت بودجه می‌افزاید.</p> <p>✓ در توزیع اقلام مهم مصارف عمومی در صفحه ۶۵ لایحه بیان شده:</p> <p>«در بخش تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای: تحویل نفت خام به نیروهای مسلح ۵۱۰۰ هزار میلیارد ریال».</p> <p>در این زمینه ذکر این نکته، مهم است اگر از محل اعتبارات تبصره «۳»، ۵۱۰ هزار میلیارد تومان (۹۰ درصد) از اعتبارات مربوط به نیروهای مسلح ذیل تملک‌دارایی‌هایی سرمایه‌ای</p>	

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>تعریف شده است. باید این موضوع مورد توجه قرار گیرد که عمده اعتبارات نیروهای مسلح، در تبصره «۳» براساس بند «۴-۲» آن، برای تقویت بنیه دفاعی اختصاص یافته است. علاوه بر این، در تبصره «۳» برای اجرای برخی طرح‌های ویژه در سایر دستگاه‌ها به موجب مصوبات خاص از جمله طرح شهید عشوری بیان شده: نفت خام و میعانات گازی و اعمال حساب در دفاتر توسط خزانه‌داری کل کشور صرفاً مبتنی بر تخصیص صادره تحویل می‌شود. با وجود این میزان نفت تحویلی یا اعتبارات اختصاص یافته برای آنها مشخص نیست و دارای ابهام است.</p>		
-	<p>مطابق قوانین و از جمله قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم دولت پس از کسر سهم ۴۸ درصدی صندوق توسعه ملی و سهم علی‌الحساب ۱۴.۵ درصدی شرکت ملی نفت / گاز تا قبل از اجرای ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم، با داشتن سهم ۱ درصدی حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و ۳ درصدی مناطق نفت خیز و محروم، معادل ۳۷.۵ درصد خواهد بود. عدم تصریح بر سهم صندوق توسعه ملی از محل صادرات فراورده‌های نفتی، در جزء «۱» بند «۲»، محل ایراد و مغایرت با اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی است</p>	<p>۲. تسهیم منابع فوق به شرح زیر انجام می‌شود: ۱-۲. به استناد ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم بودجه عمومی دولت از محل منابع صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی سی و هفت و نیم درصد (۳۷.۵٪) و منابع حاصل از صادرات فراورده‌های نفتی می‌باشد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه اقدام کند.</p>	<p>جزء «۲» بند «الف» تبصره «۳»</p>
<p>۲-۲. در اجرای بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم شرکت ملی نفت از منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) براساس سازوکار تنظیم قرارداد مجزا برای هر میدان تعیین می‌شود. سهم علی‌الحساب این شرکت با لحاظ سهم آن از نفت تحویلی به نیروهای مسلح و بابت طرح‌های خاص، معادل ریالی ۶۲۰۰ میلیون دلار و نیز</p>	<p>مطابق بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم، سهم شرکت ملی نفت براساس قراردادهایی خواهد بود که به تفکیک هر میدان میان آن شرکت و وزارت نفت منعقد خواهد شد. ضمن اهمیت این موضوع و لزوم تسریع در عقد این قراردادها، ضروری است در متن قوانین به این نکته اشاره</p>	<p>۲-۲. سهم علی‌الحساب شرکت ملی نفت ایران از منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) به میزان چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) و نیز سهم شرکت دولتی ذی‌ربط وزارت نفت در امور گاز از محل منابع حاصل از خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر)</p>	<p>جزء «۲» بند «الف» تبصره «۳»</p>

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	<p>چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) تعیین می‌شود. معادل سهم این شرکت‌ها از نفت تحویلی به نیروهای مسلح و بابت طرح‌های خاص به‌عنوان مطالبات از دولت که در آینده بازپرداخت می‌شود، لحاظ می‌شود.</p>	<p>شود که تا زمان انعقاد آن قراردادها و تعیین سهم شرکت ملی نفت، سهم علی‌الحساب ۱۴.۵ درصد معتبر است. پذیرش ضمنی «شرکت ملی گاز ایران»، به‌دلیل نداشتن اساسنامه قانونی آن شرکت، مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است. اعتبار اساسنامه مصوب ۱۳۵۶ این شرکت (پیش از انقلاب)، براساس ماده (۴) قانون نفت محل تردید است و نیز اساسنامه مزبور، شائبه مغایرت با شرع و قانون اساسی دارد. این ایراد را بارها شورای نگهبان بیان کرده است. به‌عنوان نمونه، بند «۱» ایراد شورای نگهبان در مورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نیز دقیقاً به همین موضوع اختصاص یافته بود. رسمیت دادن به شرکت ملی گاز که فاقد اساسنامه قانونی است، موجب تأیید، تشویق و استمرار فرهنگ بی‌توجهی به قانون می‌شود که با بند «۱۷» سیاست کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.</p>	<p>سهم شرکت دولتی ذی‌ربط وزارت نفت در امور گاز از محل منابع حاصل از خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) معادل ریالی ۷۷۰ میلیون دلار تعیین می‌شود. معادل سهم این شرکت‌ها از نفت تحویلی به نیروهای مسلح و بابت طرح‌های خاص به‌عنوان مطالبات از دولت که در آینده بازپرداخت می‌شود، لحاظ می‌شود.</p>
<p>جزء «۲» بند «الف» تبصره «۳»</p>	<p>۲-۳. سهم صندوق توسعه ملی موضوع اجزای بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، چهل و هشت درصد (۴۸٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز است. بیست و هشت واحد (۲۸٪) درصد از سهم صندوق توسعه ملی در قالب بدهی به‌صورت یک‌دوازدهم به دولت اختصاص می‌یابد. سهم صندوق توسعه ملی برای تهاتر براساس جزء «۲» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به‌صورت حواله نفتی برابر بیست و هشت (۲۸٪) سی و هشت (۳۸٪) درصد است. حداقل ۷۰ درصد از منابع استقراض از صندوق توسعه ملی می‌بایست صرف اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شود.</p>	<p>۱. اختصاص ۲۸ واحد درصد از سهم صندوق توسعه ملی به دولت، به‌جهت مغایرت با سیاست‌های کلی نظام و اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی، ایراد دارد و صرفاً در صورت اخذ موافقت قبلی مقام معظم رهبری، این ایراد قابل رفع است.</p> <p>۲. با توجه به ماهیت بین‌نسلی منابع صندوق توسعه ملی، استقراض از صندوق می‌بایست صرف توسعه زیرساخت‌های اقتصادی شود و تخصیص آن به اعتبارات هزینه‌ای بودجه بر خلاف فلسفه وجودی منابع صندوق است. این امر مهم در اجازه استقراض از صندوق توسعه ملی در سال‌های گذشته نیز تأکید شده بود و استقراض از صندوق توسعه ملی برای پرداختی عمرانی و اشتغال مجاز شماره شده بود. لازم است این مهم در بودجه سال ۱۴۰۴ نیز اجرایی شده و استقراض</p>	<p>۲-۳. سهم صندوق توسعه ملی موضوع اجزای بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، چهل و هشت درصد (۴۸٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز است. بیست و هشت واحد (۲۸٪) درصد از سهم صندوق توسعه ملی در قالب بدهی به‌صورت یک‌دوازدهم به دولت اختصاص می‌یابد. سهم صندوق توسعه ملی برای تهاتر براساس جزء «۲» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به‌صورت حواله نفتی برابر بیست و هشت (۲۸٪) سی و هشت (۳۸٪) درصد است. حداقل ۷۰ درصد از منابع استقراض از صندوق توسعه ملی می‌بایست صرف اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شود.</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>از صندوق توسعه ملی یا حداقل بخش اصلی آن صرف پرداخت‌های عمرانی دولت شود.</p> <p>۳. افزایش وابستگی منابع عمومی بودجه به منابع صندوق توسعه، در شرایطی که تکانه‌های خارجی احتمال هرگونه پیشامدی را افزایش می‌دهند، با اصول اقتصاد مقاومتی و تاب‌آوری اقتصاد همخوانی ندارد.</p> <p>۴. تعیین ۲۰ درصد به‌عنوان سهم صندوق توسعه برای تهاتر در قالب حواله نفتی، از حیث اصلاح قوانین دائمی (اصلاح جزء «۳» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور) و ممنوعیت این امر طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، محل ایراد است. مطابق حکم جزء «۲» بند «ب» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی سهم صندوق توسعه ملی از ارزش تهاتری صادرات نفت و گاز در سال ۱۳۹۶ معادل ۲۰ درصد تعیین شده و براساس حکم جزء «۳» همین بند باید سالانه ۳ واحد درصد افزایش یابد. لذا در سال ۱۴۰۴ این سهم برابر ۳۸ درصد خواهد بود.</p> <p>در متن حکم این سهم با استناد به جزء «۲» بند «ب» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی ۲۰ درصد تعیین شده است که صحیح نیست و باید به ۳۸ درصد افزایش یابد. اگر اجازه دولت از مقام معظم رهبری برای برداشت سهم صندوق شامل تهاتر نیز می‌شود لازم است در متن حکم اختلاف ۲۰ درصد تا ۳۸ درصد به‌عنوان بدهی درج شود.</p>		

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	۵. عنوان صحیح قانون، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور است و نه قانون احکام دائمی.		
جزء «۲» بند «الف» تبصره «۳»	۲-۴. در اجرای بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت و مصوبات طرح‌های خاص مرتبط با این نیروها به ستاد کل نیروهای مسلح برای صادرات یا مصرف در پالایشگاه‌های داخلی تابعه و وابسته بابت تقویت بنیه دفاعی به میزان مندرج در جزء «۱-۲» بند «الف» این تبصره انواع نفت خام و میعانات گازی با اعمال حساب در دفاتر خزانه صرفاً مبتنی بر تخصیص صادره به صورت ماهانه تحویل می‌شود. تحویل نفت این جزء توسط شرکت ملی نفت منوط به تحویل سایر موارد مندرج در بند «الف» این تبصره نمی‌باشد.	با توجه به محدودیت تولید نفت خام و بالا بودن میزان تعهدات در نظر گرفته شده در لایحه برای صادرات نفت خام و میعانات گازی به میزان مجموع ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز (۱۲۵۰ هزار بشکه در روز سهم دولت و ۵۵۰ هزار بشکه در روز سهم نیروهای مسلح و طرح‌های خاص) و نیز با توجه به تحولات بازار نفت، به نظر می‌رسد چه از سمت محدودیت تولید و چه از سمت کشش بازار، توان تأمین و صادرات این میزان از نفت خام و میعانات گاز در سال ۱۴۰۴ نباشد. لذا حتماً یا از سهم و درآمد در نظر گرفته شده برای دولت کاسته خواهد شد یا از سهم و درآمد مرتبط نیروهای مسلح و طرح‌های خاص. با لحاظ جمله آخر آورده شده در این جزء، احتمال کاهش منابع دولت قوی‌تر است. طبق بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه، در صورت درخواست ستاد کل، حکم این جزء موجه است والا از حیث اصلاح قوانین دائمی و ممنوعیت این امر طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، محل ایراد است.	-
جزء «۲» بند «الف» تبصره «۳»	۲-۵. بابت اجرای طرح‌های ویژه در سایر دستگاه‌ها به موجب مصوبات خاص (از جمله شهید عشوری)، نفت خام و میعانات گازی و اعمال حساب در دفاتر توسط خزانه‌داری کل کشور صرفاً مبتنی بر تخصیص صادره تحویل می‌شود.	عدم تعیین مرجع صالح برای صدور مصوبات خاص، ابهام دارد و اطلاق آن، محل ایراد است. در مواردی که منجر به تفویض اختیار تصویب بودجه به مرجعی غیر از مجلس یا مقام معظم رهبری شود، با اصول (۸۵ و ۵۷) مغایر به نظر می‌رسد.	
جزء «۳» بند «الف» تبصره «۳»	۳. سازوکار اجرایی: ۳-۱. شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلفند به نحوی اقدام کنند که درآمدهای حاصل از اجزای «۱-۱» و «۳-۱» بند «الف» مستقیماً به حساب‌های ارزی معرفی شده از سوی بانک مرکزی جمهوری	در جزء «۱-۳» حکم شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلف به واریز درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز به حساب‌های ارزی معرفی شده از سوی بانک مرکزی آن هم به صورت	۱-۳. شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلفند به نحوی اقدام کنند که درآمدهای حاصل از اجزای «۱-۱» و «۳-۱» بند «الف» مستقیماً به حساب‌های ارزی معرفی شده از سوی بانک مرکزی جمهوری

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
<p>اسلامی ایران واریز گردد. موارد تهاتر نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز تابع مقررات بانک مرکزی است. در موارد تهاتر مبنای تسعیر و تسهیم کالای صادراتی نهایی است.</p> <p>.</p> <p>.</p> <p>.</p> <p>.</p> <p>۳-۳. در خصوص اجزای نفت تحویلی به نیروهای مسلح و سایر دستگاه‌های اجرایی بابت طرح‌های خاص تحویل نفت صرفاً منوط به تخصیص سازمان و در قالب سقف اعتبار تحویلی به ریالی و یا ارزی است که مبنای اعمال حساب می‌باشد.</p>	<p>مستقیم شده‌اند. باید توجه داشت که عبارت مستقیم می‌تواند مشکلات اجرایی برای خریداران نفت ایجاد نماید و لذا پیشنهاد می‌شود از متن حکم حذف گردد. همچنین به جای عبارت «حساب‌های ارزی معرفی شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» بهتر است از عبارت «حساب‌های ارزی تأیید شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» استفاده شود.</p> <p>همچنین در زیر جزء «۱»، حکم به تبعیت موارد تهاتر و ... از مقررات بانک مرکزی، محل ابهام و تامل است.</p> <p>زیر جزء «۳»، از حیث مرجع تصویب طرح‌های خاص، اشکال دارد.</p>	<p>«الف» مستقیماً به حساب‌های ارزی معرفی شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد. موارد تهاتر نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز تابع مقررات بانک مرکزی است. در موارد تهاتر مبنای تسعیر و تسهیم کالای صادراتی نهایی است.</p> <p>بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است اطلاعات مربوط به صورت حساب‌های فروش و وصول شامل مبلغ، میزان، زمان تحویل و زمان تسویه را به صورت روزانه به خزانه‌داری کل کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نموده و در حساب‌های ارزی خزانه‌داری کل کشور اعمال حساب نماید. مدیریت حساب ارزی مذکور براساس قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برعهده این بانک است. منابع حاصله به صورت ماهانه واریز و تسویه حساب قطعی با شرکت‌های مذکور تابعه وزارت نفت، از ماه یازدهم سال صورت می‌گیرد.</p> <p>۳-۲. هرگونه استفاده از منابع نفت و گاز اعم از داخلی و یا صادراتی از جمله تهاتر با فراورده، مگر مواردی که مستلزم انجام عملیات در شرکت‌های تابعه وزارت نفت بوده و در بودجه شرکت‌های مذکور در قانون مصوب درج شده و مواردی که براساس قوانین و مصوبات شورای اقتصاد از سرجمع واگذار می‌شود، بدون تخصیص و اعمال حساب در دفاتر خزانه‌داری کل کشور و ردیف‌های مربوطه ممنوع می‌باشد. شرکت ملی نفت مکلف است کلیه منابع حاصل از صادرات نفت و فراورده‌های نفتی جزء اول این بند را</p>	

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	<p>مستقیماً در حساب‌های مورد تأیید بانک مرکزی وصول نماید.</p> <p>۳-۳. در خصوص اجزای نفت تحویلی به نیروهای مسلح و سایر دستگاه‌های اجرایی بابت طرح‌های خاص تحویل نفت صرفاً منوط به تخصیص سازمان و در قالب سقف اعتبار تحویلی به ریالی و یا ارزی است که مبنای اعمال حساب می‌باشد.</p>		
<p>جزء «۱» بند «ب» تبصره «۳»</p>	<p>۱. تمامی منابع حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی و موارد فروش داخلی نفت و مشتقات حاصل از آن و گاز توسط شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت شامل فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی و فروش خوراک گاز به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع پس از کسر مالیات، عوارض و حقوق بیمه قانونی در موارد فروش داخلی، با روش زیر به‌عنوان درآمدهای عمومی دولت وصول می‌شود:</p>	<p>برخلاف تصریح بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی، سهم صندوق توسعه ملی از صادرات فراورده لحاظ نشده است. عدم تصریح بر سهم صندوق توسعه ملی از محل صادرات فراورده‌های نفتی، در جزء «۱» بند «۲»، محل ایراد و مغایرت با اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی است. در لایحه بودجه از عبارات مختلفی برای نفت، گاز و فراورده استفاده شده که به دلیل نبود مرجع قانونی جهت تفکیک آنها باید منظور قانونگذار از هر حامل به صورت واضح مشخص شود. در اینجا چون مشتقات نفتی و گاز فاقد تعریف مشخص هستند، پیشنهاد می‌شود مراد قانونگذار به صورت شفاف نوشته شود.</p>	<p>۱. تمامی منابع حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی و موارد فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی و مشتقات حاصل از آن و گاز توسط شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت شامل فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی از جمله و فروش خوراک و سوخت گاز طبیعی به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع پس از کسر مالیات، عوارض و حقوق بیمه قانونی در موارد فروش داخلی، با روش زیر به‌عنوان درآمدهای عمومی دولت وصول می‌شود:</p>
<p>جزء «۱» بند «ب» تبصره «۳»</p>	<p>۱-۱. کلیه منابع حاصل از صادرات فراورده‌های نفتی این بند مستقیماً به حساب‌های معرفی شده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و با نرخ واریز و با نرخ بازار توافقی مورد تأیید بانک مرکزی تسعیر و به ردیف درآمدی خزانه واریز می‌شود. در موارد نیاز به واردات فراورده شرکت‌های تابعه وزارت نفت مجازند نسبت به تهاتر فراورده از ردیف جمعی - خرجی... اقدام کنند. تهاتر نفت خام، میعانات گازی و گاز صادراتی جهت واردات فراورده نیز قابل انجام است. سهم شرکت‌های</p>	<p>مشخص نیست که آیا ردیف جمعی - خرجی، با رعایت اصل (۵۳) قانون اساسی اعمال می‌شود یا خیر. نظر به فقدان تعریف قانونی از ردیف جمعی - خرجی، استفاده از عبارت مزبور ابهام داشته و با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایر به نظر می‌رسد و نیز اطلاق حکم مزبور، از حیث واریز تمامی دریافت‌های دولت به خزانه، شائبه مغایرت با اصل (۵۳) دارد.</p>	<p>۱-۱. کلیه منابع حاصل از صادرات فراورده‌های نفتی این بند مستقیماً به حساب‌های معرفی شده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و با نرخ بازار توافقی مورد تأیید بانک مرکزی تسعیر و به ردیف درآمدی خزانه واریز می‌شود. در موارد نیاز به واردات فراورده شرکت‌های تابعه وزارت نفت مجازند نسبت به تهاتر فراورده از ردیف جمعی - خرجی... اقدام کنند. تهاتر نفت خام، میعانات گازی و گاز صادراتی جهت واردات فراورده نیز قابل انجام است. سهم شرکت‌های</p>

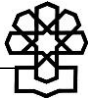
آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	<p>تابعه وزارت نفت از صادرات فراورده‌های نفتی از طریق ردیف‌های مندرج در جدول ... تخصیص و پرداخت می‌شود.</p>	<p>اتفاق حکم به قابل انجام بودن تهاتر نفت خام، میعانات گازی و گاز صادراتی جهت واردات فراورده، از حیث واریز کلیه دریافت‌های دولت به خزانه، شائبه مغایرت با اصل (۵۳) دارد. اصل موضوع تهاتر به دلیل نداشتن گردش خزانه علاوه بر مغایرت با اصل (۵۳) قانون اساسی، منجر به کاهش شفافیت می‌شود. این موضوع همچنان می‌تواند بستر تخلف‌های احتمالی نیز شود.</p>	<p>تابعه وزارت نفت از صادرات فراورده‌های نفتی از طریق ردیف‌های مندرج در جدول ... تخصیص و پرداخت می‌شود.</p>
<p>جزء «۱» بند «ب» تبصره «۳»</p>	<p>۱-۲. کلیه منابع حاصل از فروش داخلی فراورده‌های نفت موضوع این بند به ردیف درآمدی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و در راستای جذابیت‌بخشی به فرودگاه‌های کم‌تقاضا و جوان‌سازی ناوگان هوایی داخلی، نرخ سوخت جت هواپیما تحویلی به ناوگان هوایی داخلی با میانگین نرخ معادل (۳۰٪) درصد نرخ خرید سوخت از پالایشگاه‌ها در سال ۱۴۰۴ تعیین می‌شود. هرگونه عرضه و فروش فراورده‌های نفتی خارج از سهمیه مجوزهای صادره باید به نرخ خرید فراورده‌های نفتی از پالایشگاه‌ها با لحاظ هزینه حمل و توزیع انجام شود.</p>	<p>در حال حاضر، بخش حمل‌ونقل هوایی کشور با چالش‌های اساسی از جمله کمبود و فرسودگی ناوگان، بالا بودن قیمت بلیت هواپیما نسبت به سطح درآمد مردم و عدم دسترسی به حمل‌ونقل هوایی در بسیاری از شهرهای کشور مواجه است. موضوع این حکم مبنی بر افزایش نرخ سوخت هواپیما، در افزایش هزینه‌های شرکت‌های هواپیمایی و به تبع آن در قیمت بلیت حمل‌ونقل هوایی مؤثر است. رفع این چالش‌ها در گروی ارتقای توان دولت در تنظیم‌گری بازار و افزایش ظرفیت حمل‌ونقل هوایی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود متن حکم به نحوی تصحیح گردد که اصلاح یارانه سوخت هواپیما به صورت هدفمند و در جهت کمک به اهداف کلیدی ذیل صورت گیرد:</p> <p>۱. پیشنهاد می‌شود نرخ سوخت هواپیما تحویلی به پروازهای داخلی به جای مبلغ ثابت برای تمام پروازهای داخلی، براساس مؤلفه‌های مطلوب دولت در پروازهای داخلی تعیین گردد. به نحوی که توسعه ناوگان جوان که مصرف سوخت کمتر و ایمنی بالاتری دارد، از منظر شرکت‌های هواپیمایی، صرفه اقتصادی پیدا کند. همچنین با ارائه یارانه سوخت</p>	<p>کلیه منابع حاصل از فروش داخلی فراورده‌های نفت موضوع این بند به ردیف درآمدی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و در راستای جذابیت‌بخشی به فرودگاه‌های کم‌تقاضا و جوان‌سازی ناوگان هوایی داخلی، نرخ سوخت جت هواپیما تحویلی به ناوگان هوایی داخلی با میانگین نرخ معادل (۳۰٪) درصد نرخ خرید سوخت از پالایشگاه‌ها در سال ۱۴۰۴ تعیین می‌شود. هرگونه عرضه و فروش فراورده‌های نفتی خارج از سهمیه مجوزهای صادره باید به نرخ خرید فراورده‌های نفتی از پالایشگاه‌ها با لحاظ هزینه حمل و توزیع انجام شود.</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>بیشتر به فرودگاه‌هایی که از نظر شرکت‌های هواپیمایی جذابیت کمتری دارند، انجام پرواز به این فرودگاه‌های کم‌تقاضا، برای شرکت‌های هواپیمایی جذابیت پیدا کند. اجرای این موضوع نیازمند طراحی نحوه تخصیص سوخت و نظارت بر اجرای آن است. بنابراین پیشنهاد می‌شود آیین‌نامه اجرایی نیز حداکثر ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون تهیه گردد.</p> <p>۲. با توجه به اینکه حدود ۳۰ تا ۵۰ درصد از قیمت بلیت هواپیما ناشی از هزینه‌های بالای تعمیرات و خواب ناوگان موجود است، برای جلوگیری از تأثیر منفی افزایش قیمت سوخت بر قیمت بلیت هواپیما، لازم است دست‌کم برای یک‌سال اعتباراتی از این محل برای تأمین ناوگان نو و اصلاح ترکیب ناوگان هوایی اختصاص یابد. از این رو پیشنهاد می‌شود در راستای اجرای جزء «۴» بند «ت» ماده (۵۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، بخشی از درآمد عمومی دولت حاصل از اجرای این حکم (حداقل ۵۰ درصد) به مدت یک‌سال به بهسازی ناوگان هوایی و صنایع وابسته با رویکرد کاهش هزینه‌های تعمیرات و خواب ناوگان هوایی اختصاص یابد که حدود ۸۰ میلیون دلار برآورد می‌شود.</p>		
-	این حکم همواره مطابق قوانین بودجه سالیان اخیر تکرار شده است.	۳-۱. مابه‌التفاوت قیمت بنزین از سال ۱۳۹۸، مشمول عوارض و مالیات و سهم چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) شرکت ملی نفت ایران نمی‌شود.	جزء «۱» بند «ب» تبصره «۳»

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
<p>جزء «۱» بند «ب» تبصره «۳»</p>	<p>۴-۱. کلیه منابع حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی به‌ردیف... واریز می‌شود، روش محاسبه نرخ خوراک و سوخت گاز طبیعی به صنایع در سال ۱۴۰۴ مشابه سال ۱۴۰۳ می‌باشد. عواید ناشی از قانون مالیات‌های بر ارزش افزوده بابت فروش داخلی گاز طبیعی مستقیماً به ردیف درآمدی واریز و براساس تخصیص سازمان بابت یارانه گندم، آرد و نان هزینه می‌شود. برای معوقات گازبها ناشی از پرداخت پس از موعد جریمه موضوع ماده (۱۹۰) قانون مالیات مستقیم (۲.۵) درصد ماهانه به‌ازای هر ماه محاسبه و از بدهکاران اخذ می‌گردد.</p>	<p>اولاً، ارجاع اخذ جریمه معوقات گازبها به ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم،^۱ ارتباط و وجهی ندارد. زیرا اختلاف موضوع وجود دارد و نیز جزئیات دو حکم، با هم تفاوت‌هایی دارد. همچنین عنوان صحیح قانون، قانون مالیات‌های مستقیم است نه قانون مالیات مستقیم.</p>	<p>۴-۱. کلیه منابع حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی می‌شود، روش محاسبه نرخ خوراک و سوخت گاز طبیعی به صنایع در سال ۱۴۰۴ مشابه سال ۱۴۰۳ می‌باشد. عواید ناشی از قانون مالیات‌های بر ارزش افزوده بابت فروش داخلی گاز طبیعی مستقیماً به ردیف درآمدی واریز و براساس تخصیص سازمان بابت یارانه گندم، آرد و نان هزینه می‌شود. برای معوقات گازبها ناشی از پرداخت پس از موعد جریمه موضوع ماده (۱۹۰) قانون مالیات مستقیم (۲.۵) درصد ماهانه به‌ازای هر ماه محاسبه و از بدهکاران اخذ می‌گردد.</p>
<p>جزء «۱» بند «ب» تبصره «۳»</p>	<p>۵-۱. منابع حاصل از فروش داخلی میعانات گازی به پتروشیمی‌ها به ردیف و خالص منابع حاصل از اجرای بند «ک» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در یازده ماهه در ماه دوازدهم تسویه و به ردیف واریز می‌شود.</p>		
<p>جزء «۲» بند «ب» تبصره «۳»</p>	<p>۲. مصارف بابت مبالغ سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت موضوع ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی موضوع جزء «۲»، بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت و نیز حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز موضوع جزء «۱» بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت به شرح زیر است:</p>	<p>در زیر جزء «۱»، تصریح بر «شرکت ملی گاز»، به دلیل نداشتن اساسنامه قانونی آن شرکت، مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است. اعتبار اساسنامه مصوب ۱۳۵۶ این شرکت (پیش از انقلاب)، براساس ماده (۴) قانون نفت محل تردید است و نیز اساسنامه مزبور، شائبه مغایرت با شرع و قانون اساسی دارد. این ایراد را بارها شورای نگهبان بیان کرده است. به‌عنوان نمونه، بند اول ایراد شورای نگهبان در</p>	<p>۲. مصارف بابت مبالغ سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت موضوع ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به شرح زیر است: ۱-۲. به شرکت ملی نفت ایران بابت فروش و وصول داخلی میعانات گازی به پتروشیمی‌ها و خالص منابع بند «ک» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) از ردیف..... پرداخت می‌شود.</p>

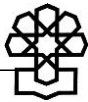
۱. ماده (۱۹۰) (اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) - معادل چهار درصد از مالیات‌های پرداختی مؤدی تا سررسید مقرر به‌عنوان جایزه خوش حسابی از بدهی مالیاتی او کسر خواهد شد و هر گاه مالیات پس از حداکثر چهار ماه از سررسید مقرر پرداخت شود مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد مالیات پرداخت نشده تا سررسید مقرر خواهد بود و در صورت تقسیط و پرداخت اقساط در سررسید مقرر نصف جریمه مذکور بخشوده خواهد شد. حکم این ماده شامل مالیات‌هایی که به‌موجب مقررات این قانون اشخاص دیگر به‌عنوان مالیات مؤدی پرداخت می‌کنند نخواهد بود.

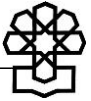
آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	<p>۲-۲. به شرکت ملی گاز بابت فروش و وصول داخلی گاز طبیعی از ردیف پرداخت می شود.</p> <p>۲-۳. مبلغ شرکت ملی پالایش و پخش از فروش و وصول داخلی فراورده های نفتی از ردیف پرداخت می شود.</p>	<p>مورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نیز دقیقاً به همین موضوع اختصاص یافته بود.^۱ رسمیت دادن به شرکت ملی گاز که فاقد اساسنامه قانونی است، موجب تأیید، تشویق و استمرار فرهنگ بی توجهی به قانون می شود که با بند «۱۷» سیاست کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.</p> <p>ایراد فوق درخصوص شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی نیز وارد به نظر می رسد.</p>	<p>۱-۲. به شرکت ملی نفت ایران بابت فروش و وصول داخلی میعانات گازی به پتروشیمی ها و خالص منابع بند «ک» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، متناسب با وصول منابع حاصله از ردیف پرداخت می شود.</p> <p>۲-۲. به شرکت ملی گاز تابعه وزارت نفت در امور گاز بابت فروش و وصول داخلی گاز طبیعی، متناسب با وصول منابع حاصله از ردیف پرداخت می شود.</p> <p>۲-۳. به شرکت ملی پالایش و پخش تابعه وزارت نفت در امور پالایش و پخش فراورده های نفتی بابت فروش و وصول داخلی فراورده های نفتی، متناسب با وصول منابع حاصله از ردیف پرداخت می شود.</p> <p>۲-۴. از محل سهم یک درصد کل درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی توسط دولت، پنج درصد از سود شرکت های تابعه وزارتخانه های نفت و نیرو، ۱۰ درصد از کل منابع حاصل از عواید صادرات و فروش داخلی محصولات فرعی گازی از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان، گوگرد و مایعات گازی و کل عوارض گاز مشعل از محل منابع داخلی شرکت های تابعه ذی ربط وزارت نفت و جرائم موضوع ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی به حساب بهینه سازی مصرف انرژی به ردیف واریز می شود.</p> <p>۲-۵. از محل حداقل پنجاه و چهار درصد (۵۴٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان، گوگرد و مایعات گازی به حساب سرمایه گذاری نفت و گاز به ردیف واریز می شود.</p>
<p>بند «پ» تبصره «۳»</p>	<p>به منظور تشویق شرکت های تابعه وزارت نفت برای تحقق سیاست های کلی برنامه هفتم (افزایش تولید نفت خام و گاز،</p>	<p>این حکم به منظور افزایش انگیزه شرکت ملی نفت و شرکت ملی گاز جهت افزایش تولید نفت و گاز و صادرات گاز تدوین</p>	<p>به منظور تشویق شرکت های تابعه وزارت نفت برای تحقق سیاست های کلی برنامه هفتم (افزایش تولید نفت خام و گاز، و تبدیل شدن ایران</p>

۱. بند «۱» نامه شورایی نگهبان در مورد لایحه بودجه ۱۳۹۱ به شماره ۹۱/۳۰/۴۶۷۶۳ مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۸: «لایحه دارای همان ابهام معموله درخصوص نبود اساسنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی گاز ایران از جمله در بند «الف» جزء «۱-۱» و بندهای «پ» و «س» است».

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
<p>به مرکز (هاب) انرژی منطقه، علاوه بر تخصیص و پرداخت کامل موارد پیش‌بینی شده برای منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز در بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، منابع این حساب صرفاً از محل افزایش تولید صیانت نفت خام (به بیش از سه میلیون و هفتصد و پنجاه هزار بشکه روزانه که منجر به صادرات نفت شود) و همچنین افزایش خالص صادرات گاز طبیعی (به میزان بیش از شانزده میلیارد مترمکعب در سال) معادل (۵) واحد درصد از مازاد صادراتی نقدی مذکور تأمین می‌شود. سهم شرکت ملی نفت و شرکت تابعه وزارت نفت از مازاد صادراتی نفت مذکور برابر شانزده (۱۶) واحد درصد تعیین می‌شود.</p>	<p>شده است. به‌نحوی که علاوه بر افزایش سهم دو شرکت با افزایش تولید و یا صادرات که پایین ارزیابی می‌شود، منابع حساب سرمایه‌گذاری نیز از این محل افزایش یافته و لذا منابع در دسترس این دو شرکت جهت سرمایه‌گذاری در پروژه‌های صنعت نفت نیز افزایش خواهد داشت که مطلوب به‌نظر می‌رسد. لازم به ذکر است که این حکم در سال گذشته در مجلس شورای اسلامی به لایحه بودجه اضافه شده و در نهایت به تصویب رسید. در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، افزایش سهم دو شرکت نفت و گاز به میزان دو برابر سهم فعلی بوده است.</p> <p>براساس بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز به‌صورت دقیق مشخص شده است. این حکم در تضاد با حکم برنامه به‌شمار می‌رود، چراکه منابع حساب سرمایه‌گذاری صرفاً از محل صادرات مازاد بر ۳۰۷۵ م. ب در روز و افزایش صادرات گاز طبیعی به بیش از ۱۶ م. م در سال تعیین شده است. لذا پیشنهاد می‌شود به‌منظور تقویت حساب مزبور، عبارت «صرفاً» حذف و عبارت «علاوه بر منابع پیش‌بینی شده در ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم» به آن افزوده شود.</p>	<p>و تبدیل شدن ایران به مرکز (هاب) انرژی منطقه، منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز موضوع بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت صرفاً از محل افزایش تولید صیانت نفت خام (به بیش از سه میلیون و هفتصد و پنجاه هزار بشکه روزانه که منجر به صادرات نفت شود) و همچنین افزایش خالص صادرات گاز طبیعی (به میزان بیش از شانزده میلیارد مترمکعب در سال) معادل (۵) واحد درصد از مازاد صادراتی نقدی مذکور تأمین می‌شود. سهم شرکت ملی نفت و شرکت تابعه وزارت نفت از مازاد صادراتی نفت مذکور برابر شانزده (۱۶) واحد درصد تعیین می‌شود.</p>	
	<p>با توجه به برآورد از میزان تقریبی واردات فرآورده در بودجه سال جاری (مجموعاً ۱۴۰ همت) و با توجه به افزایش مصرف بنزنی در سال آتی، سقف در نظر گرفته شده برای تأمین فرآورده به‌صورت تهاوت با شرکت‌های خارجی و داخلی، کم‌برآوردی دارد. پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۴ حدود ۲۰۰ همت برای جبران کمبود فرآورده در داخل مورد نیاز</p>	<p>به‌منظور تأمین فرآورده‌های نفتی مورد نیاز کشور، به شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت اجازه داده می‌شود با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ضمن به‌کارگیری راهکارهای بهینه‌سازی مصرف و کاهش نیاز به واردات فرآورده‌های نفتی، به شرح زیر اقدام کنند:</p>	<p>بند «ت» تبصره «۳»</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>باشد؛ درحالی که در حال حاضر در بودجه مجموعاً ۱۳۰ همت برای این امر پیش بینی شده است. این مسئله در حین سال به تخصیص بخش بیشتری از منابع صادراتی شرکت های تابعه برای تأمین فرآورده و در نتیجه به کاهش منابع ریالی بودجه از محل صادرات فرآورده منجر شده و اجرای قانون بودجه را با مشکل مواجه سازد.</p> <p>پیشنهاد می شود دولت مکلف شود در صورت عدم تکافوی منابع تأمین فرآورده، از منابع داخلی بودجه و از محل صرفه جویی در مصارف ارزی و ریالی اعتبارات مورد نیاز را در اختیار شرکت ملی نفت قرار دهد و این گونه از برداشت از منابع ذخایر بانک مرکزی اجتناب شود.</p>	<p>۱. معاوضه و یا تهاتر فرآورده های نفتی وارداتی تا سقف ششصد و پنجاه هزار میلیارد (۶۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از طریق صادرات نفت خام، میعانات گازی، خالص صادرات گاز، و فرآورده های نفتی.</p> <p>۲. خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فرآورده های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فرآورده های نفتی با خوراک تحویلی به آنها تا سقف ششصد و پنجاه هزار میلیارد (۶۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در قالب ردیف درآمد- هزینه آیین نامه اجرایی این بند با الزام به صدور و مبادله اسناد تسویه داخلی به صورت سه ماهه و همچنین مقادیر / حجم فرآورده های نفتی و خوراک تحویلی و اعمال حساب توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل کشور) با همکاری مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت نفت، حداکثر دو ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می رسد.</p>	
<p><u>معادل حق العمل جایگاه های عرضه فرآورده های نفتی و سی.ان.جی و یا سایر فروش داخلی فرآورده ها تا سقف.....</u> از محل سرجمع فروش سوخت برداشت می شود. پرداخت هرگونه مبلغی تحت عنوان شرکت های زنجیره ای (برند) یا هر عنوان دیگری که صرفاً واسطه بین شرکت پخش فرآورده های نفتی و جایگاه های عرضه فرآورده های نفتی و گاز طبیعی فشرده (سی.ان.جی) می باشد، ممنوع است. این بند شامل عرضه بنزین غیریارانه ای از جمله عرضه بنزین به صورت سیار نمی باشد.</p>	<p>این بند از لایحه شامل دو حکم است: اولاً، حق العمل جایگاه ها از محل سرجمع فروش لحاظ شده که قبلاً به علت واریز منابع حاصل از فروش داخلی فرآورده های نفتی به حساب هدمندی یارانه ها واریز می شد و ثانیاً، عرضه غیریارانه ای بنزین به رسمیت شناخته شده است. یکی از روش های عرضه غیریارانه ای بنزین با توجه به محدودیت تولید و ناترازی فعلی بنزین، واردات بنزین سوپر توسط بخش خصوصی و فروش آن در شبکه مجزا از شبکه فروش فعلی است که اقدام مثبتی ارزیابی می شود.</p>	<p>حق العمل جایگاه های عرضه فرآورده های نفتی و سی.ان.جی و یا سایر فروش داخلی فرآورده ها تا سقف..... از محل سرجمع فروش سوخت برداشت می شود. پرداخت هرگونه مبلغی تحت عنوان شرکت های زنجیره ای (برند) یا هر عنوان دیگری که صرفاً واسطه بین شرکت پخش فرآورده های نفتی و جایگاه های عرضه فرآورده های نفتی و گاز طبیعی فشرده (سی.ان.جی) می باشد، ممنوع است. این بند شامل عرضه بنزین غیریارانه ای از جمله عرضه بنزین به صورت سیار نمی باشد.</p>	<p>بند «ث» تبصره «۳»</p>

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	<p>است بدهی شرکت‌های پالایشی به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها که به دلیل صادرات فرآورده‌های نفتی و یا صادرات فاقد مجوز در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ ایجاد شده است را وصول نماید. در صورت عدم واریز بدهی مذکور تا انتهای خرداد، بدهی مذکور از زمان ایجاد با نرخ سود اعلامی هیئت عالی بانک مرکزی برای سپرده‌های بلند مدت افزایش می‌یابد. منابع حاصل از این بند به ردیف..... واریز می‌شود.</p>	<p>شد. در حال حاضر با توجه به قوانین مختلف اعضای این شورا عبارتند از:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. رئیس‌جمهور (رئیس‌شورا)، ۲. وزیر امور اقتصادی و دارایی، ۳. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۴. وزیر جهاد کشاورزی، ۵. رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور (عضو غیر وزیر)، ۶. رئیس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (عضو غیر وزیر). <p>البته در جلسات این شورا بر حسب ضرورت سایر وزیران نیز شرکت خواهند کرد،</p> <p>۷. وزیر نفت (حکم ماده (۱۲) قانون وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹)؛</p> <p>۸ و ۹. مطابق ذیل بند «ب» ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون به‌عنوان عضو رسمی به ترکیب اعضای شورای اقتصاد اضافه شدند. بنابراین مجموع اعضای غیر وزیر این شورا به چهار نفر افزایش یافته است. همچنین به‌موجب جزء «۲» بند «ب» ماده (۱) «قانون عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها» مصوب ۱۳۹۳ نیز دو نماینده ناظر به عضویت شورای اقتصاد موضوع ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور اضافه شده‌اند که البته قید «ناظر» در این قانون رافع ایراد احتمالی است. به‌علاوه براساس تبصره ماده (۵۱) قانون احکام دائمی</p>	<p>از آنها از طریق صدور مجوز صادرات فرآورده‌های اصلی توسط این شرکت‌ها براساس دستورالعملی است که به تصویب هیئت‌وزیران شورای اقتصاد می‌رسد. وزارت نفت مکلف است بدهی شرکت‌های پالایشی به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها که به دلیل صادرات فرآورده‌های نفتی و یا صادرات فاقد مجوز در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ ایجاد شده است را وصول نماید. در صورت عدم واریز بدهی مذکور تا انتهای خرداد، بدهی مذکور از زمان ایجاد با نرخ سود اعلامی هیئت عالی بانک مرکزی برای سپرده‌های بلند مدت افزایش می‌یابد. منابع حاصل از این بند به ردیف..... واریز می‌شود.</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
	<p>برنامه‌های توسعه کشور،^۱ معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور به اعضای شورای اقتصاد افزوده شده است.</p> <p>با توجه به شکل شورایی شورای اقتصاد، همه اعضای این شورا در تصمیم‌گیری‌های آن شورا صلاحیت تصمیم‌گیری دارند و مهمتر اینکه به تصریح ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور، شورای اقتصاد باید به ریاست رئیس‌جمهور (که در بازنگری سال ۱۳۶۸ قانون اساسی دارای صلاحیت‌های نخست‌وزیر شد) تشکیل شود. البته مشخص نیست که آیا این ریاست به معنای لزوم تأیید مصوبات این شورا توسط رئیس‌جمهور خواهد بود یا اینکه رئیس‌جمهور صرفاً ریاست اداری دارد.</p> <p>به جز حکم آخر این بند، تمامی مفاد این بند ماهیت غیربودجه‌ای دارد که این امر، علاوه بر مغایرت با اصول (۵۲ و ۶۵) قانون اساسی، طبق ماده (۱۸۲) آیین‌نامه داخلی مجلس، ممنوع است.</p> <p>به رسمیت شناختن صلاحیت هیئت عالی بانک مرکزی در وضع مقررات، مغایر اصول (۶۰ و ۱۳۸) قانون اساسی است. ماده (۷) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲^۲ ناظر بر</p>		

۱. تبصره - در راستای اجرای این مأموریت و شتاب‌دهی به اقتصاد دانش‌بنیان در کشور، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور به اعضای شورای اقتصاد افزوده می‌شود.

۲. ماده (۷) - الف - اعضای هیئت عالی عبارتند از:

۱ - رئیس کل (رئیس هیئت عالی)،

۲ - وزیر امور اقتصادی و دارایی،

۳ - رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور،

۴ - دو نفر اقتصاددان متخصص در زمینه سیاست‌گذاری پولی و ارزی،

۵ - دو نفر متخصص در حوزه بانکداری (یک نفر در زمینه حقوق بانکی و یک نفر در زمینه امور مالی)،

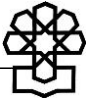
۶ - معاون سیاست‌گذاری پولی،

۷ - معاون تنظیم‌گری و نظارت،

۸ - دادستان کل کشور،

دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی مقرر در تبصره بند «الف» ماده (۶) این قانون به عنوان ناظر (بدون حق رأی) در جلسات هیئت عالی شرکت می‌کنند. این افراد، مشمول قواعد مدیریت تعارض منافع هستند.

تبصره - اعضای موضوع اجزای «۱»، «۴»، «۵» و «۷» این بند باید تسلط کافی به مبانی بانکداری اسلامی و روش‌های اجرای آن داشته باشند.

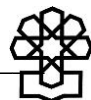
آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		<p>صلاحیت هیئت عالی است که این قانون از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند «الف» ماده (۷) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.</p>	
<p>بند «ح» تبصره «۳»</p> <p>دوره بازپرداخت مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت ملی نفت ایران، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز به مدت یک سال امهال می‌شود. بانک مرکزی مکلف است با تدوین سازوکاری که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، نسبت به تهاتر بدهی‌های شرکت ملی نفت، صندوق توسعه ملی و بانک‌های تجاری به یکدیگر و کاهش <u>حجم بدهی هر یک اقدام نماید.</u></p>	<p>دوره بازپرداخت مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت ملی نفت ایران، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز به مدت یک سال امهال می‌شود. بانک مرکزی مکلف است با تدوین سازوکاری که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، نسبت به تهاتر بدهی‌های شرکت ملی نفت، صندوق توسعه ملی و بانک‌های تجاری به یکدیگر و کاهش <u>حجم بدهی هر یک اقدام نماید.</u></p>	<p>دوره بازپرداخت مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت ملی نفت ایران، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز به مدت یک سال امهال می‌شود.</p>	<p>دوره بازپرداخت مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت ملی نفت ایران، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز به مدت یک سال امهال می‌شود.</p>
<p>بند «خ» تبصره «۳»</p> <p>وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط به نسبت به اخذ دو و نیم درصد (۲/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروخته‌رفته حاصل از خوراک اتان و واریز آن به حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور اقدام نماید. هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه مذکور از محل ردیف در جداول پیوست</p>	<p>در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ که مقرر شده بود ۲/۵ درصد ارزش فروش هر تن اتیلن توسط شرکت‌های پتروشیمی به ردیف مربوطه واریز شود، در سال ۱۴۰۱ مبلغ ۱۱۳۲ میلیارد ریال (معادل ۵ درصد از کل) و در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۵۲۹۵ میلیارد ریال (معادل ۲۲ درصد از کل) پرداختی انجام شده</p>	<p>وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط نسبت به اخذ دو و نیم درصد (۲/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروخته‌رفته حاصل از خوراک اتان و واریز آن به حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور اقدام نماید. هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه مذکور از محل ردیف</p>	<p>وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط نسبت به اخذ دو و نیم درصد (۲/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروخته‌رفته حاصل از خوراک اتان و واریز آن به حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور اقدام نماید. هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه مذکور از محل ردیف</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
این قانون صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب هزینه می‌گردد. رعایت ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین الزامی است.	<p>است. در سال ۱۴۰۳ مقرر شد از محل دو و نیم درصد (۲/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته به حساب واریز شود که در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۳ مبلغ ۱۶۲۳ میلیارد ریال معادل (۱۳/۵ درصد از کل) از طرف شرکت‌های پتروشیمی واریز شده است. نکته حائز اهمیت اینکه در سال ۱۴۰۱ از مبلغ پرداختی ۱۰۰۰ میلیارد ریال، در سال ۱۴۰۲ حدود ۴۵۶ میلیارد ریال و در سال ۱۴۰۳ حدود ۳۰۰ میلیارد ریال تخصیص صورت گرفته است.</p> <p>هزینه کرد مصارف خط لوله اتیلن غرب در سال ۱۴۰۱ از محل سایر منابع معادل ۳۰۴۵ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۲ از محل سایر منابع ۶۴۴ میلیارد ریال و از محل منابع عمومی ۱۳۷۵ میلیارد ریال و در مجموع ۲۰۱۹ میلیارد ریال و ۶ ماهه سال ۱۴۰۳ از محل سایر منابع ۷۱ میلیارد ریال و از محل منابع عمومی ۳۴۱ میلیارد ریال و در مجموع ۴۱۳ میلیارد ریال هزینه شده است. همان‌طور که از عملکرد مصارف خط لوله اتیلن غرب مشخص است با توجه به تکمیل خط تا حد خوبی و بررسی مصارف خط در سال‌های گذشته، در سال ۱۴۰۴ امکان جذب منابع پیش‌بینی شده مطابق بند «خ» (حدود ۲۵۰۰۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود). در مصارف خط وجود ندارد. شایان ذکر است بودجه مورد نیاز برای تکمیل خط در سال ۱۴۰۴ معادل ۶۳۹۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. لذا پیشنهاد حذف این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ قابل طرح است. در صورت اصرار بر ابقای حکم، پیشنهاد می‌شود عبارت نیم درصد (۰/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته جایگزین دوونیم درصد (۲/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته شود.</p>	ذی‌ربط در جداول پیوست این قانون صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب هزینه می‌گردد. رعایت ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین الزامی است.	

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
<p>بند «د» تبصره «۳»</p>	<p>به شرکت دولتی تابعه ذی ربط وزارت نفت اجازه داده می شود فراورده های نفتی تولیدی پالایشگاه آبادان مازاد بر برنامه مصوب تولید (معادل ۳۷۰.۰۰۰ بشکه در روز دریافت خوراک) را تا سقف دویست و سی میلیون (۲۳۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، به فروش رسانده و پس از واریز به حساب شرکت نزد خزانه داری کل کشور، وجوه حاصل را صرف بازپرداخت تعهدات طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه نماید. همچنین در صورت افزایش خوراک دریافتی پالایشگاه آبادان به بیش از (۴۳۰.۰۰۰) بشکه در روز، فروش فراورده های نفتی از این محل تا سقف مبلغ چهارصد و هفتاد میلیون (۴۷۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو مازاد بر سقف مبلغ تعیین شده در صدر این بند، صرفاً برای تأمین منابع مالی اجرای مرحله دوم طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه مجاز است. در صورت استفاده از تأمین مالی خارجی برای تکمیل این طرح، دولت مکلف به ارائه تضامین مربوط به بازپرداخت تسهیلات مزبور پس از تأیید شورای اقتصاد می باشد.</p>	<p>با توجه به ناترازی رو به گسترش بنزین و لزوم توسعه و ارتقای طرح های پالایشی و با توجه به پیشرفت پروژه های در حال اجرای پالایشگاه آبادان و تأمین مالی خارجی این پروژه ها، این بند از لایحه و صرف درآمدهای حاصل در پروژه های سرمایه گذاری صنعت نفت مطلوب بوده و به جهت جلوگیری از عدم دیرکرد در بازپرداخت سرمایه گذاری خارجی انجام شده نیز مناسب است.</p> <p>لکن اعطای صلاحیت اجرایی به شورای اقتصاد، مغایر با اصول (۶۰ و ۱۳۸) قانون اساسی به نظر می رسد.</p>	<p>به شرکت دولتی تابعه ذی ربط وزارت نفت اجازه داده می شود فراورده های نفتی تولیدی پالایشگاه آبادان مازاد بر برنامه مصوب تولید (معادل ۳۷۰.۰۰۰ بشکه در روز دریافت خوراک) را تا سقف دویست و سی میلیون (۲۳۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، به فروش رسانده و پس از واریز به حساب شرکت نزد خزانه داری کل کشور، وجوه حاصل را صرف بازپرداخت تعهدات طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه نماید. همچنین در صورت افزایش خوراک دریافتی پالایشگاه آبادان به بیش از (۴۳۰.۰۰۰) بشکه در روز، فروش فراورده های نفتی از این محل تا سقف مبلغ چهارصد و هفتاد میلیون (۴۷۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو مازاد بر سقف مبلغ تعیین شده در صدر این بند، صرفاً برای تأمین منابع مالی اجرای مرحله دوم طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه مجاز است. در صورت استفاده از تأمین مالی خارجی برای تکمیل این طرح، دولت مکلف به ارائه تضامین مربوط به بازپرداخت تسهیلات مزبور پس از تأیید شورای اقتصاد می باشد.</p>
<p>بند «ذ» تبصره «۳»</p>	<p>شرکت تابعه ذی ربط وزارت نفت در امور پالایش و پخش فراورده های نفتی مجاز است منابع حاصل از مابه التفاوت قیمت فروش فراورده های نفتی با قیمت خرید آنها از شرکت های پالایش نفت را پس از تأمین منابع ردیف های مرتبط با بند «ب» این تبصره در جدول شماره به ردیف درآمد- هزینه واریز و برای توسعه زیرساخت های ذخیره سازی و انتقال نفت و فراورده های نفتی استفاده نماید.</p>	<p>رسمیت بخشی تلویحی به شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی که فاقد اساسنامه قانونی است، علاوه بر شائبه مغایرت با اصل (۸۵)، موجب تأیید، تشویق و استمرار فرهنگ بی توجهی به قانون می شود که این امر با بند «۱۷» سیاست های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.</p>	<p>بند «ذ» تبصره «۳»</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
<p>در راستای اجرای الزامات ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت نفت موظف است از طریق شرکت تابعه مربوطه و با همکاری بانک مرکزی نسبت به ارائه سهمیه سوخت نفت گاز ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری به‌صورت اعتبار ریالی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی این بند توسط کارگروهی با عضویت وزارتخانه‌های نفت، راه و شهرسازی و کشور، سازمان، بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.</p>	<p>در جزء «۲» بند «ب» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، شرکت تابعه وزارت نفت مکلف است از ابتدای سال دوم برنامه، سازوکاری را طراحی و اجرا نماید که سهمیه اعتباری نفت و گاز صرفاً در جایگاه‌های مستقر در مسیرهای مربوط به بارنامه الکترونیکی برخط و بر مبنای مسافت و عملکرد تخصیص یابد. بنابراین، حکم در راستای برنامه هفتم ارزیابی می‌شود. اعطای یارانه به‌صورت اعتبار ریالی و بر حسب پیمایش ناوگان حمل‌ونقل، می‌تواند به کاهش قاچاق و ناترازی در حوزه سوخت نفت و گاز کمک نماید. به‌منظور تکمیل حکم پیشنهاد می‌شود تخصیص یارانه مطابق حکم برنامه هفتم صورت گیرد. حضور وزارت راه در کارگروه موضوع این حکم می‌تواند در تدوین دستورالعمل اجرایی کمک‌کننده باشد.</p>	<p>در راستای اجرای الزامات ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت نفت موظف است از طریق شرکت تابعه مربوطه و با همکاری بانک مرکزی نسبت به ارائه سهمیه سوخت نفت و گاز ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری به‌صورت اعتبار ریالی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی این بند توسط کارگروهی با عضویت وزارت نفت، سازمان و بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.</p>	<p>بند «ر» تبصره «۳»</p>

۵. احکام الحاقی پیشنهادی

جهت رفع ناترازی رو به گسترش انرژی و استفاده حداکثری از ظرفیت قانون بودجه سنواتی، در این بخش چند حکم پیشنهادی در حوزه نفت و گاز جهت الحاق به لایحه بودجه آورده شده است.

تأمین مالی ذخیره‌سازی گاز و میتیرینگ از محل منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز

در اجرای بند «پ» ماده (۴۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت نفت مکلف است از محل منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز، حداقل معادل یکصد هزار میلیارد (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای توسعه ذخیره‌سازی گاز طبیعی و حداقل معادل پنجاه هزار میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای راه‌اندازی و بهره‌برداری از سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی، هزینه نماید.

ایجاد بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی و مردمی‌سازی بهینه‌سازی با صدور گواهی صرفه‌جویی

در اجرای بند «پ» ماده (۴۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت و به‌منظور شکل‌گیری بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی، دولت از طریق سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی مکلف است نسبت به صدور گواهی صرفه‌جویی انرژی برای مردم، بخش خصوصی و همچنین طرح‌های (پروژه)های بهینه‌سازی انرژی به شرح زیر اقدام نماید:

۱- از طریق وزارت کشور (با همکاری شهرداری های کشور) تا سقف شصت هزار میلیارد (۶۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در قالب ارتقا و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری.

۲- از طریق وزارت نیرو تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در طرح‌های تولید برق تجدیدپذیر و افزایش بازدهی نیروگاه‌های حرارتی موجود و همچنین تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در طرح‌های تعویض خنک‌کننده (کولر)های آبی و گازی فرسوده با خنک‌کننده (کولر)های کم مصرف.

۳- از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت تا سقف چهل هزار میلیارد (۴۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در طرح‌های اسقاط خودروهایی فرسوده و جایگزینی با خودروهای کم مصرف، برقی - بنزینی (هیبریدی) و برقی.

۴- از طریق وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت کشور تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۶۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در طرح‌های نوسازی ناوگان فرسوده برون‌شهری.

۵- از طریق وزارت نفت تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۶۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در طرح‌های جایگزینی و نصب بخاری کم مصرف و بهسازی سامانه (سیستم) گرمایشی در موتورخانه‌های موجود.

سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی مجاز است نسبت به انعقاد قرارداد با شرکت‌های کارور (اپراتور) با هدف کاهش مصرف بخشی از مشترکین گاز و برق اقدام نماید. همچنین این سازمان مجاز است معادل صرفه‌جویی ایجاد شده در قراردادهای فوق و تا سقف ۵۰۰ میلیون مترمکعب، گواهی صرفه‌جویی گاز طبیعی پذیرفته شده و قابل معامله در بورس را صادر و به شرکت کارور متقاضی تحویل نماید. شرکت تابعه وزارت نفت مکلف است با اعلام بورس، حجم گاز متناظر با گواهی صرفه‌جویی را تحویل نماید.

سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر ۶ ماه یک‌بار به کمیسیون‌های انرژی، برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

منابع و مأخذ

- [۱] آمار حساب‌های ملی، مرکز آمار ایران، ۱۴۰۳.
- [۲] ناترازی گاز طبیعی در کشور (۲): ارائه تصویر، مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۲.
- [۳] قانون بودجه سال ۱۴۰۳.
- [۴] آمار ماهانه صنعت برق، وزارت نیرو، مهر ۱۴۰۳.
- [۵] لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.
- [۶] قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران.

گزیده سیاستی

در گزارش ارائه شده مبتنی بر دو اصل اساسی یعنی همراستایی بودجه با احکام برنامه هفتم و نیز احکام اثرگذار برای رفع ناترازی انرژی، احکام حوزه نفت و گاز لایحه بودجه ۱۴۰۴ بررسی شده و پیشنهادهای اصلاحی / الحاقی آورده شده است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir